

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Ochrany osoby ohrožené domácím násilím
Bakalářská práce

datum odevzdání práce: 6. 5. 2009

autor: Monika Farkašová

vedoucí práce: JUDr. Vladimíra Hájková

Protection of a Person Suffering from Domestic Violence

The bachelor's thesis addresses protection of persons suffering from domestic violence with regard to the operation of Act No. 135/2006 of the Collection of Laws of the Czech Republic (Coll.). The theoretical part is divided into five parts. The first part characterizes domestic violence and describes its specific features and impacts on a person at risk. The second part addresses international protection of human rights. The third part is focused on the legislation in the Czech Republic. The fourth part characterizes individual kinds of help in cases of domestic violence. The last part contains data on the implemented researches and statistics.

The objective of the bachelor's thesis was to evaluate legal opportunities of protection of a person at risk and, among others, to compare the opportunities existing before and after Act No. 135/2006 Coll. came into operation, to evaluate practical utilization of the legal opportunities of protection from domestic violence from the view of both persons at risk and experts in the domestic violence issue, and to raise hypotheses on the basis of the research. The research was made by the qualitative method, in the form of a semi-structured interview. Eight respondents were selected from persons at risk (four from an intervention centre and four from a refuge) and from experts (four in total).

The bachelor's thesis has fulfilled the set objectives stated in chapters "Results" and "Discussion". Hypotheses that can be verified by future quantitative research have been raised. On the basis of the research, I recommend focusing on the issue of cross-disciplinary cooperation in the future. New findings have been revealed, among others missing legislative measures regulating the contact between a child and the expelled parent.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/diplomovou/disertační práci na téma Ochrana osob ohrožených domácím násilím vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/ diplomové/disertační práce, a to v nezkrácené podobě /v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 6. 5. 2009

podpis studenta

Chtěla bych na tomto místě poděkovat JUDr. Vladimíře Hájkové za vedení bakalářské práce. Velké poděkování patří mým rodičům za umožnění studia, podporu a oporu, kterou mi byli. Dále děkuji svému příteli za oporu, pochopení a pomoc.

Obsah

1	SOUČASNÝ STAV	8
1.1	Domácí násilí	8
1.1.1	Charakteristika oběti, pachatele a agresora.....	8
1.1.2	Definice domácího násilí, násilí, týrání	12
1.1.3	Specifikace domácího násilí	13
1.1.4	Formy a druhy domácího násilí	14
1.1.5	Syndrom týrané ženy	15
1.1.6	Ex-partner stalking.....	17
1.1.7	Překážky v opuštění agresora	18
1.2	Mezinárodní ochrana lidských práv	19
1.2.1	Organizace spojených národů.....	19
1.2.2	Evropská úmluva o dodržování lidských práv a Rada Evropy	20
1.2.3	Evropská unie a násilí na ženách	21
1.3	Legislativa v České republice	21
1.3.1	Trestní zákon.....	22
1.3.2	Zákon č. 135/2006	23
1.3.3	Zákon o policii	24
1.3.4	Občanský soudní řád.....	24
1.3.5	Zákon o sociálním zabezpečení	25
1.4	Pomoc v případech domácího násilí	25
1.4.1	Intervenční centrum (IC)	25
1.4.2	Azylové domy.....	28

1.4.3	DONA linka a jiné telefonní linky	29
1.4.4	Policie České republiky	30
1.4.5	Krizové centrum	30
1.4.6	Psychologická intervence	31
1.4.7	Zdravotníci	32
1.4.8	Specializovaná poradenská centra pro oběti domácího násilí	33
1.5	Výzkumy a statistiky	34
1.5.1	Výzkum agentury STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris	34
1.5.2	Vykázání v praxi – statistiky	35
2	CÍL PRÁCE	38
2.1	Cíle práce	38
2.2	Výzkumné otázky	38
3	METODIKA	39
3.1	Metoda výzkumu a výběru výzkumného souboru	39
3.2	Metoda získávání dat	40
4	VÝSLEDKY	42
4.1	Výsledky I.	42
4.2	Výsledky II	46
4.3	Výsledky III.	50
4.4	Vyhodnocení výsledků	55
4.4.1	Respondenti z Intervenčních center a Azylových domů	55
4.4.2	Respondenti z institucí pomáhajících ohroženým osobám	57
5	DISKUZE	58
6	ZÁVĚR	64

7	KLÍČOVÁ SLOVA.....	66
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	67
9	PŘÍLOHY.....	72

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Domácí násilí

V České republice neexistuje jednotná definice domácího násilí. (2) Tuto definici nepřinesl ani zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Termínu domácí násilí je používáno pouze v důvodové zprávě tohoto zákona. (23)

Domácí násilí je jedna z nejrozšířenějších forem násilí (agrese), prochází napříč sociálně demografickým spektrem. Přičemž nezáleží na věku, vzdělání, materiálním zázemí, profesi, socio-kulturní úrovni, náboženském vyznání ani národnosti. Široká je škála obětí, agresorů i znaků a podob konkrétních činů násilného jednání. Jak se doplňují autoři. (2, 16) Hovoříme-li o domácím násilí mezi partnery či manželi, nejedná se pouze o heterosexuální partnery, ale také o páry homosexuální. (2)

Přestože bývá v současné době fenomén domácího násilí vnímán jako závažný celospolečenský problém, ze zkušeností odborníků a obětí vyplývá, že ve společnosti přetrvává celá řada mýtů. Tyto mýty znesnadňují pozici oběti a naopak napomáhají pachatelům domácího násilí. Mýty a rozšířené předsudky také zabraňují obětem mluvit o svých prožitcích a vedou k jejich další viktimizaci. (24)

1.1.1 Charakteristika oběti, pachatele a agresora

Obětí domácího násilí se mohou stát všichni členové domácnosti: děti, ženy, muži, senioři. (24) Termín oběť není přesto výstižný, neboť vyvolává dojem pasivního přístupu a přijímání. Oběť aktivně vytváří strategie, jak se vyhnout opakovanému násilí popř. jeho eskalaci. (24) Rozpoznat týranou osobu není lehké ani jednoduché. Naprostá většina obětí se za násilí v rodině stydí, popírá ho a uvádí obvykle jiné příčiny svých potíží. (2)

„**Ohroženou osobou** se rozumí osoba, proti které směřuje domácí násilí ze strany násilné osoby; jedná se většinou o osobu, která společně s násilnou osobou obývá dům nebo byt, popřípadě je nebo byla s násilnou osobou v intimním vztahu.“ (30, str. 37)

V knize Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím se objevují jakési základní typické vlastnosti obětí těchto trestných činů. Dle této Metodiky mohou oběťmi domácího násilí být zejména: manželka; manžel; družka; druh; bývalí manželé dále žijící ve společné domácnosti, bytě nebo domě; děti žijící v tomto vztahu; senioři žijící ve společném bytě nebo domku se svými dětmi; osoby zdravotně postižené a odkázané na pomoc blízkých osob. (14)

Někteří autoři se neshodují v charakteristice **obětí** domácího násilí. V jedné literatuře se uvádí, že trestnými činy, které jsou páchané v souvislosti s domácím násilím, bývají postihovány veškeré kategorie osob bez ohledu na jejich vzdělání, věk nebo schopnost uplatnění se na trhu práce. Oběti domácího násilí se objevují v manželských vztazích i ve volnějším partnerských vztazích. Typická je pro oběť skutečnost, že se často v průběhu vyšetřování chová jinak než oběti poškozené cizím pachatelem. Ochota potrestat pachatele kolísá. Po brachiálním násilí vyhledají pomoc a následně mohou svůj postoj měnit na základě psychického tlaku a oprávněného strachu. (14)

Jiný názor zastávají autoři knihy Studijní materiál pro pracovníky a pracovnice orgánů sociálně – právní ochrany dětí. Uvádí charakteristické rysy v oblastech sociálního postavení, psychického stavu, verbálního projevu, prožívání emocí a identifikace s agresorem. Přičemž v oblasti sociálního postavení uvádějí, že u oběti bývá nedostatečná či zcela žádná možnost vlastního materiálního zabezpečení. Dále to také bývá právně nevyřešené soužití; péče o děti a majetkové poměry a nutnost společného bydlení. Oběť není schopná orientovat se v sociální síti díky nízkému právnímu povědomí, přičemž oběť má velmi málo kontaktů mimo rodinu. V oblasti psychického stavu se jedná například o dlouhodobou emocionální frustraci, nulové sebevědomí, ztrátu respektu k vlastní osobě, nejistotu, nerozhodnost, zkrácené vnímání a myšlení, pocity bezmoci a rezignace, vyčerpání, únavu, somatické a

psychosomatické příznaky (ekzémy, bolesti zažívajícího ústrojí, nechutenství, migrény atd.), depresivní prožívání. Při verbálním projevu oběť vinu agresora popírá, minimalizuje následky, nevěří v možnost účinné pomoci a má pokřivené vnímání reality. V prožívání emocí není schopna ventilovat hněv a jiné emocionální prožitky. (2) Oběťmi jsou nejčastěji ženy ve věku 25 – 40 let. (14)

Pachatelem domácího násilí může být kdokoliv, kdo sdílí společný byt nebo dům bez ohledu na pohlaví a počáteční postavení v rodině. Nehraje zde roli náboženské vyznání, dosažený stupeň vzdělání, příslušnost k etniku. (14) Pachatel domácího násilí nejčastěji používá manipulativní techniky, jejichž cílem je snaha udržet si kontrolu a moc nad životem oběti. (24) Autoři se shodují, že u pachatele se objevuje dvojitý vzorec chování, tzv. „dvojitá tvář“, kdy se pachatel chová jinak v soukromí a jinak ve společnosti. Ve společnosti je často k oběti pozorný a milý, v soukromí je bezohledný a násilnický. (14, 24)

Často bývá sklon k domácímu násilí přenesen do života jako vzorec chování odpozorovaný v dětství. Typické je pro pachatele narušené sebevědomí, snaha neustále kontrolovat, vychovávat a omezovat blízkou osobu, neschopnost vyjadřovat své city a udržování povrchních vztahů. Pachatel své násilnické chování považuje za vhodný a správný způsob řešení konfliktů v partnerství a rodině. Pachatel své násilnické chování bagatelizuje, ospravedlňuje, popírá a vymýšlí si společensky tolerovaná odůvodnění. Na druhou stranu pachatel bývá na přítomnost oběti v partnerském vztahu závislý a špatně snáší její odchod ze společné domácnosti. (14)

Z hlediska věku pachatelů trestných činů domácího násilí vůči ženám lze konstatovat, že ve většině případů jsou pachateli muži ve středně produktivním věku, tj. od 30 do 50 let. Výzkumy agentury STEM nebo DONA ukazují, že se také tohoto chování dopouštějí i pachatelé starší 60 let. Pouze ojediněle se trestných činů spojených s domácím násilím dopouštějí i mladiství pachatelé, resp. pachatelé ve věku blízkém mladistvým. Dle výzkumů převažují pachatelé s nízkým stupněm vzdělání, tzn. základní či nedokončené. Významnou vlastností pachatele jsou jeho psychické dispozice a povahové rysy. Nervovou labilitu, výbušnou a agresivní povahu těchto pachatelů často umocňuje nadměrné, respektive dlouhodobé užívání alkoholu.

Výzkumy ukazují, že až 75% trestných činů souvisejících s domácím násilím bylo spácháno pod vlivem alkoholu. (14)

Jako charakteristiku **agresora** autoři Studijního materiálu pro pracovníky a pracovníce orgánů sociálně – právní ochrany dětí uvádějí anomálie osobnosti, transgenerační přenos agresivního chování, alkohol, drogovou závislost, vliv nepříznivých okolností, psychiatrické diagnózy. Mezi anomálie osobnosti dle autorů patří emoční nestabilita s vyšší mírou agresivity a majetnickými sklony. Agresor není schopen ovládat své chování, často reaguje nepřiměřeně vůči svému okolí a je agresivní nejen vůči ženám, ale vůči všem slabším jedincům. Nemá potřebné sociální zábrany, je konfliktní. Pro partnerský život je nezpůsobilý, neboť potřebuje mít partnera podřízeného a ovladatelného. Jejich láska má ničivý charakter. Transgenerační přenos agresivního jednání znamená přenos agresivity ze sociálního prostředí, ve kterém člověk vyrůstá. Agresivita a sklon k ní se rozvíjí učením, nápodobou a pozitivním posilováním. Agresor si přináší z původního sociálního prostředí, ve kterém vyrůstal, naučené a osvědčené vzorce chování. Řešení problému prostřednictvím násilí považuje za běžný způsob chování, jedná se o naučenou agresi. Alkohol a drogy působí pouze jako spouštěč násilí u jedinců se sklony k násilí. V důsledku abúzu jsou odbourány zábrany. Jako vliv nepříznivých okolností považují autoři jakoukoliv životní událost či více okolností, které nastartují násilí v partnerském vztahu. Za tuto událost se může považovat sociální stres, např. nezaměstnanost, vysoké dluhy, ukončení podnikání krachem apod. Tito lidé ztrácejí svoji schopnost řešit partnerské vztahy původní formou a uchylují se k násilí. Může se jednat o neschopnost sebeovládání či náhradní řešení stresové situace. Přičemž agrese působí jako určitá kompenzace, náhradní uspokojení potřeb. Mezi psychiatrické diagnózy řadíme sexuální deviace, schizofrenie, psychopatie, obsedantní myšlenky apod. (2)

„**Násilnou osobou** se rozumí osoba, která ohrožuje jinou osobu (ohroženou osobu) na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a společně s ohroženou osobou obývá byt nebo dům, popřípadě jsou či byly spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a vzhledem k aktuální zadokumentované situaci, předešlým incidentům a riziku reálného ohrožení lze důvodně

předpokládat, že tato osoba se bude dopouštět i nadále násilí vůči ohrožené osobě.“ (30, str. 37)

1.1.2 Definice domácího násilí, násilí, týrání

Definic domácího násilí existuje mnoho. Vybrala jsem nejpoužívanější definice domácího násilí. Uvést veškeré definice, které existují, by přesáhlo rámec této práce. Domácí násilí je dle Čírtkové definováno, jako opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu.“ (8, str. 9) Tuto definici považuji za nejkonkrétnější a nejlépe definovanou, a proto se k ní přikláním nejvíce.

Dle některých dalších autorů je domácí násilí týrání a násilné jednání, které se odehrává mezi osobami blízkými žijícími spolu ve společném bytě nebo domě příp. i v kontextu intimního vztahu, kdy jedna násilná osoba udržuje nad druhou moc a kontrolu. Přičemž, jak se doplňují autoři, toto násilí zahrnuje jak fyzické, psychické násilí, tak i citové vydírání, ekonomickou kontrolu, izolaci oběti, sexuální zneužívání, vyhrožování. (2, 6, 15, 24)

Definici domácího násilí můžeme rozdělit na obecnou definici, širší definici a užší definici. Jako širší definice je chápáno jakékoliv násilí jedné osoby proti druhé osobě. Obecnou definicí se rozumí chování (tzn. násilné jednání či týrání) jednoho z partnerů, které způsobuje strach u druhého, a to za použití moci a kontroly. Na této definici se shoduje hned několik autorů. (2, 25) Širší definice domácího násilí bývá také nazývána jako násilí v rodině, jedná se o jakékoliv násilí mezi jakýmikoliv členy rodiny. (2) Může se jednat o různé formy rodinného násilí, a to týrání a zanedbávání dětí, týrání seniorů a neposledně také psychické, fyzické násilí mezi mužem a ženou. (6) Úzká definice domácího násilí jej charakterizuje jako fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, dochází k němu opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě, mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita incidentů se stupňuje s následnou ztrátou schopností včas incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah. (4, 34) Termínu „domácí“ se

dle H. L. Conwyaové používá proto, že se tím naznačuje odehrávání násilí v osobním vztahu. (7)

Násilí je „záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, proti jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu“. (32)

„**Týrání** se týká osob blízkých a osob žijících ve společném obydlí. Soudní praxe pod tímto pojmem rozumí zlé nakládání s osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou vytrvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, necení k ponižujícím úsluhám, k žebrotě nebo činnostem, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují apod.)“. (6)

1.1.3 Specifikace domácího násilí

Jak se shodují autoři, má domácí násilí své specifické znaky: páchání v soukromí, opakování a dlouhodobost, eskalace, jasné a neměnné role. (4, 23) Tyto specifické znaky hrají svoji důležitou úlohu i při vyšetřování domácího násilí Policií ČR. Policisté používají pomůcku, která obsahuje tyto specifické znaky, avšak pojmenovává je jako klíčové znaky domácího násilí (viz Příloha č. 1).

Neveřejnost (násilí v soukromí, domácnosti) – násilí se odehrává „beze svědků“. (1) Agresor (násilník) útočí v privátním prostředí bez kontroly a odsuzování společnosti. (25)

Opakování a dlouhodobost – násilí trvá několik měsíců a zpravidla i let, útoky se opakují (1)

Eskalace – stupňování násilí např. od psychického snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. (4)

Jasná a neměnná role oběti a násilníka – nejedná se o vzájemné násilí a týrání. Role oběti a násilníka se nemění. (6) Jedná se o asymetrii ve vztahu, která se projevuje

bezvýhradnou mocí na straně agresora a naprostou bezmocí na straně oběti, ta je dlouhodobě udržována v závislém postavení vůči agresorovi. (2)

Ze zkušeností vyplývá, že domácí násilí má tendenci přetrvávat i po odchodu oběti od násilníka (agresora). Toto se pak novodobě nazývá jako Ex-partner stalking.(8)

1.1.4 Formy a druhy domácího násilí

Autoři rozlišují několik různých forem a druhů domácího násilí. Jednotlivé formy domácího násilí se nutně nemusí vyskytovat samostatně.

Fyzické násilí: Je nejvíce viditelné, obvykle fyzické násilí zanechává stopy např. v podobě modřin, jizev, popálenin, zlomenin, zaschlé krve apod. (2) Fyzické násilí může mít mnoho podob a forem napadení a zneužívání např. pohlavek, facka, postrkování, kopání, škrcení, napadení různými předměty nebo zbraněmi, pokus o vraždu. (6) Dalšími formami fyzického násilí může být také tlučení hlavou, rdoušení, tahání za vlasy. (4)

Psychické násilí: Může se vyskytovat samostatně, mnohem častěji se ale vyskytuje s dalšími typy násilí (fyzické či sexuální). O psychické násilí se jedná například v těchto případech: ponižování, nadávání, zastrašování, vyhrožování, snižování sebevědomí. (6) Psychické násilí může stát na počátku rozvíjejícího se řetězce násilí fyzického. Obtížně se dokazuje, neboť na první pohled není viditelné a zřejmé. (1)

Sexuální násilí: Jedná se o nucení k pohlavnímu styku. Sexuální násilí může mít mnoho podob např. naléhání k různým sexuálním praktikám, které jsou oběti nepříjemné, nucení sledování pornofilmů, sexuální obtěžování. (6) Je také těžce rozpoznatelné a dokazatelné. Obvykle nezanechává viditelné stopy a odehrává se v intimním prostředí beze svědků. (1)

Sociální izolace: Tato forma domácího násilí se zaměřuje na sociální postavení a prostředí oběti. Jedná se o izolování oběti od jejího okolí a ostatních lidí, zablokování telefonu, zákaz vycházení z bytu, kontrola času a sociálních kontaktů oběti. (2) Další podoby tohoto násilí mohou být formou zákazu sledování televize, zákazu návštěv, doprovázení. (4)

Ekonomické násilí: Dotýká se základních potřeb oběti jako je jídlo, bydlení, ošacení. Může také zahrnovat zákaz chození do zaměstnání, nechání se doprošovat o peníze, kontrola vydávání peněz a požadování vyúčtování i nepatrných částek, odmítání financování stravy, placení nájmu, poskytování ošacení, znemožnění disponování se společným účtem apod. (2) V současné době se rozšiřují případy, kdy si násilník vezme vysokou půjčku, kterou nesplácí. Vzhledem k tomu, že je smlouva o půjčce uzavřena za doby trvání manželství, může to způsobit problémy oběti (manželovi, manželce). (1)

Emocionální násilí: Emocionální (citové) násilí bývá orientováno na osoby, zvířata a věci, ke kterým má oběť citový vztah. Nejčastějšími osobami jsou děti, sourozenci, rodiče. Velice často se využívají děti jako prostředek k nátlaku a vyhrožování jejich odejmutím. (2) Emocionální násilí je nejběžnější a nejvíce ničující aspekt domácího násilí. Často doprovází ostatní formy násilí. Může zahrnovat také uplatňování mužských privilegií. (7)

1.1.5 Syndrom týrané ženy

„Vyčlenění syndromu týrané ženy naznačuje, že důsledky domácího násilí na oběť jsou specifické. Viktimizace v podobě domácího násilí produkuje totiž příznačný soubor následných mentálních a behaviorálních reakcí obětí. Setkáváme se u nich s jevy, které u obětí jiných kriminálních činů nenalzáme. Markantní je například přetrvávající vazby k agresorovi, setrvávání ve vztahu s ním, zatajování závažnosti a příčin zranění, popírání viktimizace. Tyto důsledky domácího násilí jsou pro pozorovatele zvenčí málo srozumitelné.“ (8, str. 26)

Prvním, kdo identifikoval určitý typický vzorec pro násilný vztah v domácím násilí, byla americká psycholožka Lenore Walkerová ve své knize *The Battered Women* (1979). Nazvala tento vzorec jako cyklickou teorii násilí. Dle Walkerové existují tři fáze: růst napětí, nekontrolovaný projev násilí a následné období láskyplnosti. (5) L. Walker napsala později druhou knihu s názvem *Syndrom týrané ženy*. „Tato druhá kniha znamenala zrod syndromu a přinesla také novou teorii. Podle ní jsou pro Battered

Women Syndrom (dále pouze BWS) klíčové dva znaky: naučená bezmoc, cyklus (kruh) domácího násilí.“ L. Walker převzala koncepci naučené bezmoci od M. Seligmana a v souvislosti s BWS ji definovala jako ztrátu víry ve vlastní schopnosti odhadnout účinnost svých pokusů o zajištění vlastní bezpečnosti. „V pozdějších pracích z 90. let posunuje L. Walker BWS blíže k posttraumatické stresové poruše (PTSD) a syndrom považuje za sestavu přechodných symptomů, které jsou známy právě jako PTSD. Prakticky od roku 1992 bývá syndrom často charakterizován jako forma PTSD, čímž se může například vysvětlit, proč týraná oběť v důsledku předcházející viktimizace reaguje na novou situaci jako na život ohrožující. (8, str. 26)

Autorka knihy *Z pekla ven – Ženy v domácím násilí* A. Buskotte znázorňuje tento cyklus graficky (Příloha č. 2) Toto grafické znázornění usnadňuje pochopení systému jednotlivých fází. (6) Obdobný graf je uváděn autorkami i v knize *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci*, avšak autorky v grafu uvádějí pouze názvy jednotlivých fází. (24)

Největším problémem je, že nejlogičtější doba pro opuštění partnera následuje ihned po incidentu (fáze exploze). V tomto období si oběť „čerstvě“ pamatuje násilí a má nejsilnější motivaci k opuštění agresora. Zrádné je, že v této době má agrese nejsilnější ochromující účinky, tudíž než se oběť vzpomene z bezprostředního šoku a najde sílu, aby opustila agresora, její partner již dosáhne fáze líbánek a tím celý cyklus zakončí. Oběť ve fázi líbánek vidí naději na zlepšení, nalezne to, co aktuálně hledá a potřebuje (lásku, klid...). Takto oběť upadá hlouběji do cyklu a pastí domácího násilí.(7)

V knize *Studijní materiál pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí* autorky uvádí mírně odlišný cyklus. Uvádí čtyři fáze cyklu: první fáze – vymývání mozku, druhá fáze – vytváření napětí, třetí fáze – týrání, čtvrtá fáze – sliby a líbánek. Druhá až čtvrtá fáze se v podstatě neliší. Autorky však přidaly první fázi. „V první fázi se vytváří závislost oběti a princip moci a bezmoci.“ „Budoucí oběť si partnera idealizuje a v zájmu velké lásky pozvolna popírá sama sebe.“ (2)

Prožité domácí násilí znamená pro oběť traumatickou zkušenost, která je umocněná tím, že ji způsobuje blízká osoba. Někdy mohou důsledky traumatu

přetrvávat několik let po odchodu od násilníka. V některých případech trpí oběť důsledky domácího násilí celý život. Proces „uzdravování“ je velmi obtížný a náročný. Oběť mívá pocity, že z dané situace není úniku. Velmi často se objevují myšlenky na sebevraždu, sebevražedné pokusy a dokonce i dokončené sebevraždy. (24)

Teorii naučené bezmoci u týraných žen formulovala Lenore Walkerová, a to na základě své psychologické praxe. Vysvětluje, jak dochází k tomu, že některé ženy jsou v násilném vztahu doslova „uvězněny“. Syndrom se nevyskytuje u obětí ve stejné míře. Pro odstranění syndromu je důležité, aby byla oběť oddělena od násilníka, k tomu může být nezbytná vnější pomoc. Následně je nutné změnit negativní očekávání oběti, navrátit jí její sebedůvěru a sebeúctu, pomoci jí získat zpět pocit kontroly nad vlastním životem. Své uplatnění zde nachází poradenství a psychoterapie. (5)

Pokud oběť prošla cyklem (viz výšše) již několikrát, začínají se u ní objevovat příznaky naučené bezmoci. Tedy i přes možnost odchodu od partnera, oběť na tyto možnosti nereaguje a zůstává s partnerem, který ji týrá. Oběť věří, že si sama může za násilí, že si je zaslouží, že ho vyprovokovala. Oběť není schopna vidět podíl viny jiných osob na dané situaci. Oběť se bojí o svůj život a život svých dětí. (33)

„**Stockholmský syndrom** je charakteristický vytvořením emocionálního vztahu mezi násilníkem a obětí a identifikací oběti s jednáním násilníka. Oběť se mu snaží zavděčit a podvědomě si vykupuje jeho shovívavost, čímž chrání svůj život.“ (31, str. 18) Běžně jsou uváděny čtyři podmínky vzniku stockholmského syndromu: život oběti je v ohrožení, oběť nemůže uniknout a nebo se domnívá, že je únik nemožný, oběť je izolována od okolí, pachatel projevuje oběti přechodně jistou míru náklonnosti či laskavosti. (24)

1.1.6 Ex-partner stalking

„V určitém počtu případů nefunguje prostorové ani právní oddělení partnerů jako cesta k ukončení domácího násilí. To pokračuje, ovšem v nových podmínkách přejde do alternativní podoby násilí, která se nazývá pronásledování bývalým

expartnerem (angl. ex-partner stalking).“ „Stalking totiž nastává, když už pronásledovatel nežije s obětí ve společné domácnosti, ale dále ji týrá a terorizuje jiným dostupným způsobem: typický pronásledovatel se uchyluje k psychickému teroru. Obtěžuje svou oběť nevyžádanými projevy zájmu, pokusy o kontrolu a kontakt s ní a nakonec se uchyluje i k nebezpečnému vyhrožování. V extrémních případech dochází i k fyzickému násilí či vraždě pronásledované oběti. Není přitom nikterak neobvyklé, že bývalý partner dlouho před konečným napadením oběti oznamuje (tj. avizuje), co hodlá učinit.“ (8, str. 47)

„Ex-partner stalking zahrnuje až 50% všech případů pronásledování. V průměru jsou bývalí partneři více násilní než neznámí pronásledovatelé nebo stalkeri, které oběť sice zná, ale neměla s nimi intimní vztah.“ (8 str. 48)

1.1.7 Překážky v opuštění agresora

Společnost si často klade otázky typu: „Proč od něj neodejde?“ nebo „Proč se k němu vrátila, když už od něj odešla?“. Tyto otázky jsou spojené s nevědomostí společnosti v oblasti domácího násilí. Často jsou kladeny jako výčitky či předsudky. Je důležité pochopit, že oběť nezůstává ve vztahu kvůli násilí, ale i přes něj. Z tohoto důvodu by důležitými cíli intervence mělo být pochopení a podpora oběti. (24) V rozhodování oběti o odchodu od násilníka hraje důležitou roli hned několik aspektů. Mezi ně patří převládající kulturní hodnoty, genderové stereotypy, strach z partnerových hrozeb, ekonomická závislost, absence vhodného útočiště a další. (5) Oběť neodchází od násilníka také z důvodu paralýzy, tu způsobuje ochablost z neustálé tíhy násilného vztahu, prodělaný strach, zmatek a ponížení. Oběť také ztrácí sebedůvěru. (7)

Oběť prožívá strach z odplaty. Agresor oběti vyhrožuje a snaží se odradit oběť od odchodu tím, že jí sděluje, co jí provede, když se pokusí odejít. Stává se, že pokud oběť od násilníka přesto odejde, on si jí najde a své výhrůžky splní, čímž ji donutí vrátit se domů. Následkem toho je pro oběť těžší uvažovat o odchodu a následně odchod

realizovat. Oběti často netuší, že mohou získat ochranu formou vykázání, anebo netuší jak sehnat bezpečné ubytování. (24)

Rozhod je náročný proces a vyžaduje čas. Rozhodnutí ukončit vztah není jednoduché, oběť zvažuje plusy a mínusy. Ženy jsou vedeny sociálně a kulturně k tomu, aby mnohé zvládly a přetrpěly. Je tedy normální, že se objevuje proces, kdy ženy opouští partnery a zase se k nim vrací. Často se stává, že dojde k trvalému opuštění násilného partnera až po několika neúspěšných pokusech. (24)

Oběti mají touhu ukončit násilí a nikoliv vztah. Pokud se oběť rozhodne, že chce prozatím ve vztahu zůstat, není přijatelné oběť odsuzovat. Zároveň to neznamená, že oběti násilí vyhovuje. Je důležité oběťm poskytovat podporu, nadhled a podílet se na prevenci domácího násilí. (24)

1.2 Mezinárodní ochrana lidských práv

Bakalářská práce se zabývá ochranou před domácím násilím v České republice, přesto je nutné alespoň okrajově zmínit mezinárodní ochranu lidských práv, která s tímto problémem zabývá.

„Násilné chování je porušováním lidských práv a jednotlivé země jsou vázány mezinárodními i národními zákony k jejich ochraně.“ (24)

1.2.1 Organizace spojených národů

„Z celosvětového pohledu je třeba vědět, že se problematikou domácího násilí (monitoring) zabývají tři výbory Organizace spojených národů (OSN), a to: Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva, Výbor OSN pro odstranění všech forem diskriminace žen a Výbor OSN pro práva dítěte.“ (12)

„Deklarace OSN o Eliminaci násilí na ženách (1993) říká: Státy by měly násilí na ženách odsoudit a neměly by uplatňovat žádné zvyky, tradice ani náboženské ohledy, skrze, které by se vyhýbaly povinnosti eliminace násilí. Všechny státy by měly

neodkladně používat všechny vhodné a dostupné prostředky k eliminaci násilí na ženách a jeho ukončení.“ (24)

„Právně závazná Úmluva OSN o právech dítěte (1989) ustanovuje ve svém článku 19 povinnost státních institucí chránit děti před všemi formami fyzického, psychického či sexuálního násilí, včetně všech dalších forem násilí, jako je např. zanedbávání. Doporučená obsažení v Konvenci OSN o eliminaci všech forem diskriminace žen (CEDAW = Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1979) zavazují členské země prosazovat efektivní opatření k ukončení všech forem násilí diskriminace žen. Úmluva CEDAW značně posílena prostřednictvím tzv. Optional Protocol (1999), který umožňuje jednotlivým ženám, stejně jako např. ženským neziskovým organizacím podávat k této komisi stížnosti na nedodržování Úmluvy o eliminaci všech forem diskriminace žen.“ (24)

1.2.2 Evropská úmluva o dodržování lidských práv a Rada Evropy

„Evropská úmluva o dodržování lidských práv (Rada Evropy, 1950) zaručuje všem lidem právo na život, zdraví a svobodu a zakazuje mučení a jiné formy nehumánního či ponižujícího zacházení. Tato klíčová úmluva zavazuje signatářské země, aby aktivně činily kroky proti násilí na ženách a dětech a chránily je před dalším násilím.“ (24)

„Rada Evropy vydala celou řadu důležitých doporučení zaměřených na problematiku násilí na ženách a domácího násilí.“ Rada Evropy ve svém doporučení Rec.(2002)5 zaměřeném na ochranu žen před násilím se jednotlivým členským státům doporučuje: přezkoumání platné legislativy v dané zemi s uvedeným ohledem; uznání odpovědnosti státu zajistit prevenci, vyšetřování a trestní stíhání všech násilných činů stejně jako ochranu oběti bez ohledu na to, zda se jich dopouští jednatel nebo státní instituce; uznání, že mužské násilí na ženách je závažný strukturální a společenský problém, který je založen na nerovnoměrném rozdělení moci mezi muži a ženami, a posilování aktivní participaci mužů v projektech zaměřených na boj proti mužskému násilí na ženách a další. (24)

1.2.3 Evropská unie a násilí na ženách

„V Amsterodamské dohodě byla rovnost mezi ženami a muži ustanovena jako jeden ze základních cílů všech postupů Evropské unie.“ „Opatření proti násilí a sexuálnímu harašení na pracovištích se již stala součástí mandátů EU a jsou regulována příslušnými právními opatřeními. Podobně existují také směrnice týkající se obchodování se ženami. V oblasti domácího násilí zatím nebyla přijata opatření, která by byla závazná pro členské země, ale aktivity EU v boji proti násilí na ženách a dětech se rozrůstají.“ (24)

„V únoru 2006 přijal Evropský parlament Rezoluci o současné situaci v oblasti boje proti násilí na ženách a budoucích krocích. Tato rezoluce doporučuje Komisi a členským státům EU v oblasti mužského násilí na ženách: a) považovat násilí na ženách za porušování lidských práv, odrážející nerovné postavení mužů a žen, a přijmout účinné postupy v boji proti tomuto násilí, včetně efektivních metod prevence a postihů; b) přijmout rámcový program pro spolupráci mezi vládními a nevládními organizacemi s cílem rozvíjet postupy a strategie boje proti domácímu násilí; c) formulovat strategii nulové tolerance ke všem formám násilí na ženách (Evropský parlament, 2006).“ (24)

1.3 Legislativa v České republice

„Ochrana oběti by měla být základem každé intervence v případech domácího násilí. Legislativní opatření a možnosti právní ochrany obětí dané země významným způsobem ovlivňují efektivnost prevence opakování násilí v rodině a pomoc a ochranu osobě ohrožené domácím násilím.“ (18)

„Ochrana obětí domácího násilí je v českém právním systému obecně zakotvena v rámci občanského práva, zákona o rodině, policejního zákona, zákona o přestupcích a také v trestním zákoně.“ (18, str. 68)

Domácí násilí souvisí s mnoha zákony v České republice, některé upravují postavení manželů a druha a družky, práva a povinnosti rodičů, výživné, rozvod

manželství (40) a jiné upravují ochranu osob (38). V rámci bakalářské práce se zaměřím na trestněprávní ochranu obětí domácího násilí a částečně také na ochranu dětí ohrožených domácím násilím.

1.3.1 Trestní zákon

Trestní zákon upravuje co je trestný čin. Co je přestupek upravuje § 2 zákona č. 100/1990 Sb. Přestupek je nepatrně společensky nebezpečný protiprávní čin (a není proto na místě jejich pachatele trestně stíhat), jehož znaky jsou popsány v zákoně č. 200/1990 Sb. o přestupcích. Přestupky jsou v zákonu vymezeny negativně. Trestným činem je čin, jehož stupeň společenské nebezpečnosti je vyšší než nepatrný a zároveň naplňuje znaky popsané ve zvláštním hmotněprávním předpisu – z. č. 140/1961 Sb. trestní zákon. „Trestného činu se může dopustit pouze fyzická osoba (nemůže jej tedy spáchat právnická osoba, např. škola nebo firma). Znakem každého trestného činu je vždy zavinění. Za trestný čin nemůže být trestán ten, kdo jej nezavinil.“ Zavinění může mít dvě podoby: úmysl a nedbalost. Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel: chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že jej způsobí, byl s tím srozuměn. Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel: věděl, že může způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl. (21)

Trestné činy související s domácím násilím lze rozdělit do několika kategorií. Tyto kategorie se liší dle autorů jednotlivých knih. Kategorie trestných činů souvisejících s domácím násilím dle knihy Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí: trestné činy páchané na dětech, trestné činy páchané v souvislosti s násilím v rodině. Trestné činy páchané na dětech zahrnují opuštění dítěte, týrání svěřené osoby, ohrožování mravní výchovy mládeže, pohlavní zneužívání, soulož mezi příbuznými.

Mezi trestné činy páchané v souvislosti s násilím v rodině lze zahrnout vraždu, znásilnění, ublížení na zdraví, omezování a zbavení osobní svobody, zavlčení do ciziny, psychické násilí (ve smyslu vydírání, pomluvy, útisku), nedovolené ozbrojování, násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, porušování domovní svobody, porušování dopravovaných zpráv. (21) Rozdělení trestných činů souvisejících s domácím násilím dle knihy Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím: a) trestné činy hrubě narušující občanské soužití (násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci dle § 196 odst. 1 trestního zákona), b) trestné činy proti rodině a mládeži (týrání svěřené osoby dle § 215 trestního zákona, týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle § 215a trestního zákona), c) trestné činy proti životu a zdraví (vražda dle § 219 trestního zákona, ublížení na zdraví dle § 221 nebo § 222 trestního zákona), d) trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti (omezování osobní svobody dle § 231 trestního zákona, vydírání dle § 235 trestního zákona, útisk dle § 237 trestního zákona, znásilnění dle § 241 trestního zákona, pohlavní zneužívání dle § 242 odst. 2 trestního zákona nebo dle § 243 trestního zákona) (14)

V průběhu psaní bakalářské práce došlo ke schválení nového trestního zákoníku, který platí od 1. 1. 2010, tuto skutečnost jsem vzala na vědomí, ale ve své bakalářské práci ji dále nezdůrazňuji. Dále od 1. 7. 2009 začíná platit nový občanský soudní řád, já však uvádím úpravu nyní platnou. Díky novele trestního zákona ze dne 10. 12. 2003 byl do trestního zákoníku přidán § 215a, který definuje skutkovou podstatu trestného činu Týrání osoby žijící ve společně obývaném domě nebo bytě. „Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.“ (38)

1.3.2 Zákon č. 135/2006

Zákon byl přijat dne 14. března 2006 a mění zákony, které souvisí s domácím násilím. Mezi tyto zákony patří zákon o Policii České republiky, občanský soudní řád,

trestní zákon, zákon o sociálním zabezpečení, zákon o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.(37)

1.3.3 Zákon o policii

Nový zákon umožňuje Policii ČR rozhodnout o vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Policie může takto činit, pokud lze „na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti“. Rozhodnutí o vykázání je účinné od okamžiku, kdy bylo prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Policista úřední rozhodnutí o vykázání vydává bez projednání věci, z úřední povinnosti a nevyžaduje se souhlas ohrožené osoby. Písemné rozhodnutí o vykázání se vypracuje do 24h od vstupu policisty do společného obydlí. Vykázaná osoba je povinna předat policistovi všechny klíče od společného obydlí. Ohroženou osobu policista poučí o možnostech podání návrhu na vydání předběžného opatření dle občanského soudní řádu, o možnosti využití psychologických, sociálních a jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Po podání návrhu na vydání předběžného opatření v průběhu vykázání se lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu. (39)

1.3.4 Občanský soudní řád

„Je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem, jakož i jeho

bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupoval, se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.“ Výjimky stanoví soud. Předběžné opatření trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Pokud soud nařídí předběžným opatřením, aby povinný opustil společné obydlí, jeho bezprostřední okolí, aby se zdržel setkávání s osobou označenou v usnesení a nenavazoval s ní kontakty, zajistí soud také bezodkladný výkon. Výkon rozhodnutí je prováděn v součinnosti se státními orgány, které vykážou povinného ze společného obydlí, odeberou mu klíče. (41)

1.3.5 Zákon o sociálním zabezpečení

„Změna zákona o sociálním zabezpečení pak zakotvuje povinnost poskytnutí obětem domácího násilí psychologické a sociální pomoci ambulantní nebo azylové povahy ve smyslu ustanovení § 74a odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení, dále reglementuje pomoc v intervenčních centrech a upravuje spolupráci mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policie ČR, obecní police, nestátními a charitativními organizacemi, jakož i úlohu intervenčních center ve smyslu ustanovení § 74a odst. 2,3 a § 74b zákona o sociálním zabezpečení. Posledním zákonem, jehož se týkají změny při ochraně obětí domácího násilí, je zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení. Změnou tohoto zákona v ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) se uzákoňuje zřízení a správa intervenčních center.“ (14)

1.4 Pomoc v případech domácího násilí

1.4.1 Intervenční centrum (IC)

Intervenční centra jsou charakterizována „kvalitou služeb tzn. splňují standardy kvality sociálních služeb obecně a standardy služeb IC zvlášť, poskytování služeb

odpovídá dobré praxi a neodporuje dodržování lidských práv; dostupností informační, místní, časovou, finanční, architektonickou a psychologickou; efektivitou, tzn. činnost IC je optimální kombinací nákladů spojených s jejich provozem a s kvalitou poskytované služby včetně její potřeby v komunitní síti sociálních služeb; individualitou služby, tedy schopností rozpoznávat potřeby konkrétního jedince a těmito se řídit; provázaností s jinými službami v regionu napříč obory.“ (30, str. 37)

Intervenční centra poskytují pomoc osobám ohroženým domácím násilím, jsou nedílnou součástí místní psychosociální sítě. Pro zajištění komplexní pomoci ohroženým osobám je důležitá a zároveň se předpokládá spolupráce intervenčního centra s ostatními poskytovateli služeb v daném regionu a s orgány státní správy a samosprávy. Předpokladem kvalitní spolupráce v rámci pomoci v případech domácího násilí je vzájemná znalost možností a kompetencí zejména mezi zainteresovanými subjekty. (23)

To je mimo jiné činnost interdisciplinárního týmu. (30) „Rozsah, obsah a forma spolupráce mohou sahát od občasné výměny zkušeností, přes realizaci společných projektů až po úzkou součinnost při řešení konkrétních případů a poskytování pomoci ohroženým osobám. V nejširším slova smyslu mohou na komunitní úrovni spolupracovat prakticky všechny organizace, které pracují s lidmi a kde fenomén domácího násilí může ovlivňovat proces komunikace a interakce pracovníka organizace s osobou – občanem, klientem, pacientem, žákem a jeho rodiči atd.; v tomto smyslu nelze ze spolupráce vyloučit například personalisty firem a podobné profese. Takto pojatá spolupráce může zahrnovat nejrůznější aktivity, např. vzájemnou výměnu informací, účast na školeních, poskytování materiální podpory, organizování společných PR (Public Relation) akcí apod.“ (23) Zajištění vzájemné spolupráce a informovanosti mezi jednotlivými IC a dalšími příslušnými subjekty je jeden z nejdůležitějších úkolů IC.

Vzájemná spolupráce IC s co nejširším spektrem institucí je jedním z hlavních pilířů úspěšné činnosti IC. Jedná se o znalost institucí, jejich povinností, oprávnění i pracovníků. Spolupráci mezi IC a ostatními institucemi můžeme rozdělit do dvou základních oblastí dle § 60a zákona č. 108/2006 Sb.:

1. zajištění služeb pro potřebu konkrétního uživatele,

2. Spolupráce mimo rámec konkrétního případu. V prvním případě je primárním cílem poskytnutí vhodné služby v souladu s potřebami ohrožené osoby, přičemž je nutné chápat službu v širším slova smyslu. V podstatě jde o zprostředkování další pomoci. V druhém případě se jedná o systémovou spolupráci, která může mít i institucionální podobu činnosti interdisciplinárního týmu. Lze sem zařadit také školení pracovníků spolupracujících institucí, spolupráci mezi IC navzájem s cílem předávání zkušeností.(30)

Účastnické organizace můžeme rozdělit na: organizace pro zapojení do interdisciplinárního týmu (dále pouze IDT) nezbytné, organizace pro zapojení do IDT vhodné, organizace volně spolupracující. Interdisciplinární tým zpracuje vstupní situační zprávu. Na základě vyhodnocení této vstupní situační zprávy vypracuje mapu služeb. „Obsah mapy se bude měnit v závislosti na rozvoji poskytovaných služeb v místě/regionu. Znalost mapy náleží k základní informační výbavě každého pracovníka.“ (23)

Spolupracující instituce mají širokou škálu subjektů, jedná se o: Policii ČR, městskou/obecní policii, státní zastupitelství, soudy, občanské poradny, orgány sociálně-právní ochrany dětí, sociální a zdravotní odbory obecních úřadů, pověřených obecních úřadů a úřadů obcí s rozšířenou působností, azylová zařízení, specializované NNO v regionu, probační a mediační služba, krizová centra a linky důvěry, manželské a rodinné poradny, pedagogicko-psychologické poradny, psychologové a jejich případná specializace, psychiatři a jejich případná specializace, advokátní kanceláře a jejich případná specializace, registrované církve a náboženské společnosti, zájmová sdružení občanů. Intervenční centra mají povinnost poskytovat součinnost zejména orgánům činným v trestním řízení a dalším státním orgánům. (30)

Cíle IC – IC „je specializovaným sociálním zařízením, jehož činnost je zaměřena na přechodnou odbornou pomoc a nehmotnou podporu osobám ohroženým domácím násilím zejména v souvislosti s policejním vykázáním násilné osoby ze společného obydlí. Cílem práce IC je napomoci uživateli vyřešit svoji krizovou životní situaci a vrátit se k běžnému životu. Cílovou skupinou jsou osoby ohrožené násilným

chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném obydlí. IC jim poskytuje bezprostřední individuální psychologickou a sociálně právní pomoc. Sociální služby v IC jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Těmto osobám rovněž zprostředkuje následnou pomoc, zejména sociální, zdravotní, psychologické a právní povahy. Uživatelé služby jsou vedeni k tomu, aby byli sami schopni situaci vyřešit a aby využívali své přirozené sociální prostředí (rodina, přátelé, spolupracovníci) a síť komunálních institucí. Součástí pomoci je spolupráce a vzájemná informovanost mezi Policií České Republiky, orgány obcí (zejména orgán sociálně právní ochrany dětí), nestátními a charitativními organizacemi. Součástí služby je také zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi institucemi podílejícími se na pomoci osobám ohroženým násilným chováním, jakož i mezi jednotlivými IC.“ (30)

V Příloze č. 3 je uveden záznamový arch předávání informací. V příloze č. 4 návazné zdroje (schéma), hodnotící dotazník IC.

1.4.2 Azylové domy

Azylové domy poskytují základní služby dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách § 57. „Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení.“ (36, § 57 odst. 1). Služba poskytuje podle zákona tyto základní činnosti: poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Azylové domy poskytují také základní sociální poradenství. (36) Azylové domy se mohou specializovat na určitou oblast (problém) např. azylové domy pro osoby ohrožené domácím násilím. S tím mohou být spojeny nadstandardní služby, které se v zákoně neuvádějí, např. Azylový dům – zařízení Helena, které zřizuje Magdalenium, navíc nabízí: videotrénink interakcí, skupinovou psychoterapii, psychologickým poradenstvím. (16) Samozřejmě se tyto nadstandardní služby liší podle možností a schopností jednotlivých azylových domů a jejich pracovníků.

„Azylový dům je především bezpečné místo, kam se může týraná žena uchýlit před násilím – ať už dočasně, nebo ho využít jako odrazový můstek po opuštění vztahu pro vybudování nového života. Azylové domy mohou být zřízeny nezávisle některou charitativní organizací. Azylový dům je místo, kde se žena může zotavit z následků násilí a začít rozhodovat sama za sebe o tom, co chce dělat v budoucnosti. Pokud chce, dostane se jí rady, a s ní přijde i podpora.“ (7)

1.4.3 DONA linka a jiné telefonní linky

Pro oběti domácího násilí jsou zřízeny telefonní linky. Nejznámější linkou specializovanou na domácí násilí je DONA linka. Tato služba je celostátní telefonická pomoc pro osoby ohrožené domácím násilím a pracuje v nepřetržitém provozu již od 11. září 2001. „Pomáhá každému, kdo se cítí ohrožen domácím násilím nebo je svědkem domácího násilí. Pomáhá profesionálům, kteří při výkonu svého povolání přicházejí do prvního či opakovaného kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím. Respektuje anonymitu klientů. Respektuje požadavek diskrétnosti. Garantuje vysoký standart služeb.“ Zřizovatelem je Bílý kruh bezpečí. „Osobám ohroženým domácím násilím, jejich příbuzným a známým: nabízí porozumění a důvěru; poskytuje okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační a morální podporu; pomůže orientovat se v současné situaci; pomáhá sestavit individuální plán, poskytne praktické rady a pomůže nalézt vhodný postup, zprostředkuje informace o možných sociálně-právních a trestněprávních opatřeních; pomůže orientovat se v systému sociální záchranné sítě pro oběti domácího násilí a trestných činů; pomůže vyhledat bezpečné ubytování; přivolává v případech vážného ohrožení zdraví a života urgentní pomoc.“ (11) Další telefonní linky provozuje například Acorus, Rosa, Kerit. Služby na těchto linkách jsou srovnatelné, z tohoto důvodu není potřeba je zvláště popisovat. Samozřejmě jsem nejmenovala všechny telefonní linky pro osoby ohrožené domácím násilím.

1.4.4 Policie České republiky

„Na policii se osoby ohrožené domácím násilím obracejí zejména v situacích eskalace násilí a přímého ohrožení (voláním na linku 158) a v situacích, kdy akutní ohrožení násilím pominulo a oběť násilí chce podat na pachatele trestní oznámení. Policie bývá přivolána k případům domácího násilí nejen osobou ohroženou, ale i svědky násilí (dětmi či jinými příbuznými), případně sousedy.“ (24)

„Úloha on-line v případech domácího násilí spočívá zejména v: intervenci – poskytnutí ochrany oběti; vyšetřování – shromáždění fakt a důkazů; pomoci – zajištění řádné pomoci od jiných organizací.“ (24)

Policie má k dispozici „Pomůcku pro policisty“, která byla předána policejním pedagogům a školitelům. Tato pomůcka je diagnostická metoda SARA (Spousal Assault Risk Assessment). Diagnostická metoda SARA vznikla v Kanadě a do České republiky ji adaptoval Bílý kruh bezpečí o. s.. „Tato metoda je určena především policistům, kteří se dostanou do prvního kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím.“ „Proškolený uživatel metody SARA DN dokáže vyhodnotit aktuální situaci, odhadnout závažnost hrozby a přijmout opatření, která eliminují rizikovou situaci.“ (26) „SARA DN obsahuje 15 strukturovaných otázek na rizikové faktory, z nichž pět otázek odhaduje rizikové faktory u násilné osoby v aktuálním vztahu, dalších pět umožní rychle zjistit rizikové faktory opět u násilné osoby v rámci obecných sklonů k násilí, tj. násilných projevů na veřejnosti. Posledních pět otázek pomáhá zjistit rizikové faktory týkající se zranitelnosti osoby ohrožené domácím násilím.“ (10)

1.4.5 Krizové centrum

Krizová centra poskytují krizovou pomoc dle zákona č. 108/2006 Sb. § 60. „Krizová pomoc je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. (36, § 60).

Služba obsahuje tyto základní činnosti: poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. (36) Krizová centra se obvykle zabývají pomocí mimo jiné osobám ohroženým domácím násilím.

1.4.6 Psychologická intervence

„V psychologické intervenci poskytované obětem trestných činů platí základní zásady a principy krizové intervence.“ (9, str. 130) Napadání pachatelem radikálně zraňuje psychickou integritu, protože zásadně mění např. životní situaci, způsob, jakým prožíváme vztahy s druhými lidmi, vztah k vlastnímu tělu a k fyzické existenci, vnímání vlastních možností ovlivňovat a kontrolovat svůj život. „Jestliže nejsou taková psychická zranění včas a správně ošetřena, mohou v dalším životě oběti vzniknout různé tělesné, psychické i sociální potíže či poruchy. Důležitou roli hraje již doba těsně po kritické události.“ (9, str. 131)

Poskytuje se tedy tzv. psychologická první pomoc a terapie akutního traumatu. „Psychologická první pomoc probíhá přímo na místě tísňe (např. trestného činu) a poskytují ji přivolaní psychologové, ale také ostatní profesionálové na místě, jako lékaři, policisté nebo další členové záchranných složek. Terapie akutního traumatu je již věcí specialistů (psychologů, psychoterapeutů) a může začít zhruba dva dny po incidentu či v průběhu několika navazujících týdnů.“ (str. 131) Obě tyto části směřují k psychické stabilizaci oběti, ke zmírnění stresových stavů a příznaků a zároveň usilují o nastartování přirozených pochodů zpracování zážitků a zaměřují se na povzbuzení vlastních sil oběti. „Do prožívání postižených osob by se měl co nejdříve vrátit pocit bezpečí, a to jak ve smyslu vnější jistoty (už mi nic nehrozí), tak vnitřní jistoty (mám možnost se rozhodovat a jednat, mám nějakou kontrolu nad sebou i situací).“ (str. 131) Psychologická první pomoc by se měla opírat o tři základní prvky: informace, intervence, identifikace rizikových osob. Poskytování informací je první a zároveň také nejjednodušší cestou k psychické stabilizaci oběti. Oběť by měla být

informována o tom, jaké reakce na prožitou situaci se mohou u ní vyskytnout a měla by být ujištěna, že jde o normální důsledky nenormální události. Intervence se zaměřuje na přijetí opatření ke snižování stresu a k posilování vlastních zdrojů, které pomáhají překonat trauma. Existují různé techniky, které navozují zklidnění rozbouřené psychiky a napomáhají zvládání strachu a také posilují vlastní síly a zdroje pro uzdravení. Mezi tyto techniky patří: distancování např. zastavování myšlenek, tv-technika; a zklidnění a uvolnění např. udravující barva, vdechování bezpečí, svalová relaxace. Za rizikové osoby se považují osoby, u kterých je větší pravděpodobnost vzniku následných přetrvávajících potíží, ať tělesných, psychických (PTSD) či sociálních (neschopnost prožívat blízké vztahy, intimitu, udržet pracovní místo atd.). Mezi signály zvýšeného rizika patří: dřívější zdravotní problémy, reviktimizace (tj. osoba, která již dříve byla obětí násilného tr. činu), silná počáteční emocionální reakce na událost, zvýšený výskyt neefektivních strategií zvládání stresu (např. aktivismus, abúzus alkoholu), nedostatek zdrojů podpory v době po události (oběť žije sama, trpí pracovní nejistotou), zvýšený výskyt sekundárních následků (např. ztráta bydlení, nezaměstnanost), osoba, která katastrofu či kritický incident (např. dopravní nehodu) způsobila, „hrdinové“ – tj. osoby, které se bez uvážení vrhaly do záchranářských prací a během události působily suveréně, děti. (9)

1.4.7 Zdravotníci

„Lékaři a pracovníci zdravotnických zařízení mohou být jedni z prvních, na koho se oběť domácího násilí obrátí, a to zejména v situacích bezprostředně po útoku. Role těchto pracovníků je tedy při identifikaci domácího násilí a nabídnutí možnosti pomoci velmi důležitá. Oběti domácího násilí mnohdy neudávají skutečné příčiny zranění, ale ze strachu či studu uvádějí, že si zranění způsobily náhodou či samy.“ „V případě, že se zdravotník setká s obětí domácího násilí, je důležité, aby jí vysvětlil, že nikdo nemá právo dopouštět se vůči ní násilí a že se může obrátit na některé ze specializovaných poraden, na něž jí předá kontakty.“ (24)

Ministerstvo zdravotnictví vydalo Metodický pokyn pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím. V tomto metodickém pokynu mimo jiné uvádí definici domácího násilí a jeho základní charakteristiky. Důležitou částí je čl. 2, kde jsou vypsány známky podezření na osobu ohroženou domácím násilím. Mezi tyto známky patří zejména: vícečetná poranění, zvláště hlavy, obličeje a krku; jakékoli poranění ženy během těhotenství, zvláště zranění břicha a prsou; četná obranná poranění; delší časový úsek mezi vznikem poranění a vyhledáním zdravotní péče; neuspokojivá vysvětlení vzniku poranění; opakovaná poranění v anamnéze; neurčité psycho-somatické stesky; psychické problémy jako deprese, sebevražedné představy, úzkost, poruchy spánku; závislost na pomoci. Dále je stanoven v čl. 3 Postup lékaře při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím. Zde je uvedeno jak stanovit šetrně anamnézu a vyšetření ve spolupráci s ostatními odborníky, dále léčba a další opatření. Avšak je zde stanovené, že pokud se nejedná o děti, není ani stanovená povinnost oznamovací dle § 167 nebo § 168 trestního zákona.(19)

1.4.8 Specializovaná poradenská centra pro oběti domácího násilí

„Ve většině případů poskytují specializované služby pro oběti či osoby ohrožené domácím násilím nestátní neziskové organizace. Jejich činnost a rozsah poskytovaných služeb se velmi liší a je určována zejména stanovami organizace, standardy poskytování sociálních služeb, které byly vydány ministerstvem práce a sociálních věcí a vnitřními standardy organizace.“ (24)

„Na specializované poradny se oběti obracují ve všech fázích rozvoje násilí v rodině. Z praxe poradenských center můžeme rozlišit tyto typy prvních kontaktů: oběti v krizové situaci bezprostředně po napadení; oběti, které nechtějí ukončit vztah, ale chtějí ukončit násilí (osoba je ohrožená násilím, ale neidentifikuje se jako oběť, násilí v rodině podceňuje a chce poradit, jak má změnit své chování, aby k násilným situacím či ponižování nedocházelo); oběti, které zvažují odchod od násilného partnera;

oběti, které se rozhodly ukončit násilný vztah, ale hrozí jim riziko pokračování násilí.“ (24)

„Služby poskytované obětem by měly splňovat následující základní charakteristiky: mlčenlivost, bezplatnost, straníci poradenství (ochrana oběti, neutrální postoj je vůči oběti poškozující), možnost užívání služby anonymně (kromě pobytu v azylovém domě), bezpečí oběti musí být hlavní prioritou, vyhodnocení rizik opakování násilí, vypracování a aktualizace bezpečnostního plánu, spolupráce s dalšími institucemi a organizacemi. Základními cíli specializovaných poradenských center by mělo být: psychologická a sociálně-právní podpora obětí, zvýšení informovanosti obětí o jejich právech, zvýšení informovanosti obětí o možnostech řešení její situace, podpora samostatnosti a možnosti volby.“ (24)

1.5 Výzkumy a statistiky

1.5.1 Výzkum agentury STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris

Již v roce 2006 průzkum prokázal, že přibývá lidí, kteří vnímají násilí mezi partnery jako společenský problém, s nímž by měl stát něco dělat. Konkrétně tento názor zastává 84% lidí starších 15 let. Názorně to zobrazuje graf, který je uveden v Příloze č. 5. Zároveň se v době výzkumu 80% respondentů domnívalo, že společnost domácí násilí nemůže tolerovat, protože si jej rodina sama nevyřeší. V roce 2006 zaregistroval výzkum nárůst osob, které se domnívaly, že k projevům domácího násilí nemůže zůstat okolí lhostejné. 70% respondentů se domnívalo, že důležitější je ochrana ohrožené osoby než stíhání násilníka. Zároveň se zjistilo, že naprostá většina respondentů je přesvědčena, že by oběť měla být aktivní již po prvním útoku (95%). Podrobněji uvádí graf v Příloze č. 6. „Velká většina lidí se domnívá, že dnes se o problému domácího násilí více mluví (89%), více se pro jeho řešení dělá (68%) a pomoc jeho obětem je dostupnější (74%). Bílý kruh bezpečí označili za instituci nejvíce

pomáhající v boji proti domácímu násilí více než čtyři pětiny obyvatel (43%). Druhé místo náleží Policii ČR (41%).“ Zřízení intervenčních center považuje za účinné 83% respondentů, vykázání násilníka na 10 dní považuje za účinné opatření 68% respondentů. (3)

1.5.2 Vykázání v praxi – statistiky

V České republice bylo v období *od 1.1. - 31.12. 2008* prostřednictvím patnácti IC celkem evidováno 679 rozhodnutí Policie ČR o vykázání nebo zákazu vstupu násilné osoby do společného obydlí. Celkový počet vykázání je o 183 případů nižší než počet vykázání v roce 2007, tj. v prvním roce účinnosti zákona na ochranu před domácím násilím, pokles o 21 %. Během roku 2008 bylo zaznamenáno 67 případů (téměř 10%) opakovaného vykázání/zákazu vstupu ve stejných domácnostech. Je to nepatrný nárůst ve srovnání s rokem 2007, kdy došlo k 58 případům opakovaného vykázání. (28, 29)

V průběhu roku 2008, se začaly ohrožené osoby obracet s žádostí o vydání předběžného opatření přímo na civilní soudy, a to i v situacích, kterým nepředcházelo policejní desetidenní vykázání. Tyto případy zatím nejsou centrálně sledovány. PČR byla oprávněna v případech zjištěného rizika dalších násilných incidentů ochránit ohroženou osobu vykázáním násilné osoby (pokud tato byla na místě přítomna) nebo zákazem vstupu (pokud nebyla v bytě nebo v domě přítomna). Z evidovaných 679 případů rozhodla PČR v 287 případech, tj. v 42 % o vykázání (v roce 2007 to bylo 410, tj. 47,5 %), v 373 případech, tj. 55 % o zákazu vstupu (v roce 2007 to bylo 368, tj. 42,7 %) (28)

Od 1.1. 2009 v souladu s novou právní úpravou nebude statistika rozlišovat, zda v době zásahu policie byla či nebyla násilná osoba přítomna ve společně obývaném bytě nebo domě, neboť se bude používat jeden typ rozhodnutí a tím bude vykázání. Celkem tedy bylo v roce 2008 přímo ohroženo domácím násilím a prostřednictvím

vykázání před hrozícím dalším násilím ochráněno 1 284 osob (dospělé ohrožené osoby + děti přítomné násilnému incidentu a zákroku PČR). V letech 2007 a 2008 bylo celkem novým zákonem a prostřednictvím Policie ČR ochráněno 3 117 prokazatelně ohrožených osob. Patnáct IC v roce 2008 absolvovalo 6 celostátních metodických porad, jedna z nich byla poradou mezioborovou, tj. konala se za účasti všech policejních metodiků z ČR. (27)

„*Pomoc IC v případech vykázání:* Na základě předání informací od Policie ČR v souvislosti s rozhodnutím o vykázání se v roce 2008 uskutečnilo 3 763 evidovaných kontaktů s ohroženými osobami po vykázání. V případech policejního vykázání intervenční centra uskutečnila 123 jednorázových kontaktů, tzn. že v 18 % ohrožené osobě stačily po vykázání informace a rady poskytnuté v rámci jednoho kontaktu. V 484 případech došlo k opakovaným kontaktům se stejnou ohroženou osobou. Pouze v 79 případech, ačkoliv byla kontaktována, ohrožená osoba pomoc IC odmítla. V roce 2007 odmítlo pomoc 206 ohrožených osob, klesající počet odmítnutí je vyjádřením rostoucí důvěry veřejnosti v tuto službu. *Pomoc IC bez vykázání:* Více než o třetinu vzrostl počet občanů hledajících pomoc a radu intervenčního centra v rámci nízkoprahového kontaktu. Patnáct intervenčních center eviduje v roce 2008 celkem 8 805 (v roce 2007 to bylo 5 364) dalších kontaktů s uživateli služby (do tohoto počtu nejsou zaneseny kontakty profesní a kontakty v rámci policejního vykázání). IC celkem evidují 12 568 kontaktů, z toho 3 763 v souvislosti s vykázáním. Z celkového počtu 679 případů policejních rozhodnutí o vykázání/zákazu vstupu podaly ohrožené osoby v 406 případech žádost o vydání předběžného opatření soudu, kterým chtěly vykázání prodloužit. V 78,5 % případech (tj. 319) soud žádosti vyhověl a lhůtu prodloužil, v 9 % žádost zamítl. V šesti případech vzaly ohrožené osoby svůj návrh zpět.“ (27)

V břenu 2009 bylo vykázání použito v 93 případech, ve stejném měsíci roku 2008 bylo vykázání 55, v roce 2007 jich bylo 68. Měsíční průměr vykázání v roce 2007 byl 72, v roce 2008 byl 57 a v roce 2009 dosud 78. Intervenční centra v březnu 2009 uskutečnila v souvislosti s 93 případy vykázání celkem 494 kontaktů s ohroženými osobami v rámci desetidenní lhůty. V 10 případech ohrožená osoba nabídnutou pomoc ze strany Intervenčního centra nepřijala. Intervenční centra uskutečnila v březnu 2009

celkem 1 745 kontaktů, z toho 1 251 kontaktů bylo poskytnuto v rámci nízkoprahové pomoci příchozím s problémem domácího násilí. Intervenčním centřům se podařilo zjistit ve 42 případech policejního vykázání, že ohrožené osoby podaly soudu návrh na předběžné opatření s žádostí o prodloužení lhůty vykázání. (27)

2 CÍL PRÁCE

2.1 Cíle práce

1. Zhodnocení zákonných možností ochrany osob ohrožených domácím násilím. Tyto mimo jiné konfrontovat se stavem před účinností novely zákona č. 135/2006 Sb.

2. Praktické využití zákonných možností ochrany a jejich faktický efekt porovnávat na straně jedné z pohledu odborníku domácím násilím se zabývajících a a z pohledu osob domácím násilím ohrožených na straně druhé. Dále je cílem této práce stanovení hypotéz na základě zjištěných výsledků.

2.2 Výzkumné otázky

V této části výzkumu došlo k modifikaci názvu z hypotézy na výzkumné otázky a v rámci této modifikace byla hypotéza č. 2 rozdělena do dvou jednotlivých výzkumných otázek.

1. Zvýšila se ochrana osob ohrožených domácím násilím po nabytí účinnosti nové právní úpravy?
2. Využívají osoby ohrožené domácím násilím plně možností ochrany dané zákonem?
3. Jsou osoby ohrožené domácím násilím dostatečně informované v oblasti zákonné ochrany?

3 METODIKA

3.1 Metoda výzkumu a výběru výzkumného souboru

Výzkum byl proveden metodou kvalitativní. Danou problematiku potřebuji poznat do hloubky, a proto je tato metoda výzkumu vhodnější. Odborná literatura uvádí hned několik charakteristik kvalitativního výzkumu. Jak uvádí Miovský v kvalitativním výzkumu nedosahuje badatel výsledků pomocí statistických procedur nebo jiných způsobu kvantifikace. (20) Kvalitativní přístup je „nenumerné šetření a interpretace sociální reality“. (20, str. 16, Disman in Miovský) Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému.“ (13, str. 50, Creswell in Hendl)

Výběr výzkumného souboru proběhl metodou záměrného (účelového) výběru. „Metoda záměrného výběru je zřejmě vůbec nejrozšířenější metodou výběru, s jakou se při aplikaci kvalitativního přístupu setkáváme.“ Znamená to, že účastníky výzkumu vyhledáváme podle jejich určitých vlastností. (20, str. 135) V této práci jsou zvoleny dva výzkumné soubory. První výzkumný soubor je z řad osob ohrožených domácím násilím. V tomto případě je určitou vlastností zkušenost s domácím násilím a řešením ochrany před domácím násilím po 1. 1. 2007, kdy stoupil v platnost zákon č. 135/2006 Sb. Záměrný výběr byl prováděn přes instituce. Je to metoda, „kdy využíváme určitého typu služeb nebo činností nějaké instituce, určené pro cílovou skupinu, která nás výzkumně zajímá.“ (20, str. 138) Tento výběr proběhl přes dvě instituce, první z nich bylo Intervenční centrum a druhou institucí byl Dům pro matky s dětmi v tísní (azylový dům). Tuto metodu jsem použila, protože mi umožnila dobrý přístup k respondentům. Skutečnost, že jsou respondenti získáni přes danou instituci, jsem zohlednila i v kapitole Výsledky, kdy jsou u jednotlivých odpovědí kódy. Kódování je tvořeno pořadím respondenta a zkratkou zařízení např. 1/IC znamená, že respondent byl prvním dotazovaným v Intervenčním centru. Toto rozdělení je účelové, neboť jak uvádí Miovský, může metoda výběru výzkumného souboru skrz instituce zkreslovat. (20)

Druhý výzkumný soubor tvoří odborníci, kteří se zabývají domácím násilím a

pracují v instituci, která se dostává do kontaktu s ohroženými osobami. Tito respondenti byli vybráni metodou prostého záměrného výběru. „Spočívá v tom, že bez uplatnění dalších specifických metod či strategií vybíráme mezi potenciálními účastníky výzkumu (tj. účastníky splňujícími určité kritérium nebo soubor kritérií) toho, který je pro účast ve výzkumu vhodný a současně s ní také souhlasí.“ (20) Respondenti byli vybírání z intervenčních center a policie.

3.2 Metoda získávání dat

V této části došlo k modifikaci metody získávání dat. Data byla ve všech případech získávána metodou interview. „Interview patří mezi nejobtížnější a současně nejvýhodnější metody pro získávání kvalitativních dat.“ (20, str. 155) „Z terminologického hlediska termínem interview označujeme takový rozhovor, který je moderovaný a prováděný s určitým cílem a účelem výzkumné studie.“ (20, str. 136,) Interview bylo vždy prováděno pouze s jednou osobou, anonymně a byly použity přímé otázky. „Přímé otázky umožňují zeptat se na daný jev účastníka přímo a bez dalšího skrývání toho, co nás zajímá.“ (20, str. 172)

V případě prvního výzkumného souboru byly použity dvě rozdílné metody interview. Důvodem bylo získání respondentů přes dvě různé instituce, přičemž Intervenční centrum v Plzni je terénní služba. Tento fakt bylo potřeba vzít v úvahu při interview, neboť kontakty mezi Intervenčním centrem v Plzni a klientkami tohoto centra probíhaly převážně telefonicky. Považovala jsem tedy za výhodné uskutečnit s těmito respondenty telefonní interview. „Telefonní interview má své nesporné výhody, kterými jsou především nízké náklady (nemusíme nikam cestovat a pobývat v terénu), dále (dle Millera 1995) máme šanci získat pro výzkum data od osob, které by se jinak do něj z různých důvodů nezapojily a nevyjádřily tak své názory, a v neposlední řadě je výhodou také ochrana výzkumníka samotného. U témat, která jsou citlivá tím, že se při nich účastník cítí trapně, může užitím telefonního interview dojít ke zlepšení kvality dat ve srovnání s klasickým interview.“ (20, str.156) V tomto případě bylo použito jádro

interview (více dále, viz. Příloha č. 7.). U respondentů, kteří byli získáni přes Dům pro matky s dětmi v tísni, byla použita metoda polostrukturovaného interview. „Polostrukturované interview je zřejmě vůbec nejrozšířenější podobou metody interview, neboť dokáže řešit mnoho nevýhod jak nestrukturovaného, tak plně strukturovaného interview.“ Výzkumník si vytvoří určité schéma a toto schéma je pro tazatele závazné. „U polostrukturovaného interview tedy máme definované tzv. *jádro interview*, tj. minimum témat a otázek, která má tazatel za povinnost probrat. Máme tak určitý stupeň jistoty, že všechna tato témata skutečně probrána budou. Liší se tak obvykle pořadí, drobné nuance ve znění a stylu pokládání otázek apod. Na toto jádro se pak nabaluje množství různých doplňujících témat a otázek, které se tazateli jevily jako smysluplné či vhodně rozšiřující původní zadání (případně je tazatel použil pro motivaci účastníka nebo rozpuštění jeho tenze atd.).“ (str. 20, 160) V případě prvního výzkumného souboru se jedna otázka týkala Intervenčních center. Pokud respondent nevěděl, co jsou intervenční centra, byly mu poskytnuty informace dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a dále informace o poskytovaných službách Plzeňského Intervenčního centra.

U druhého výběrového souboru tvořilo výzkumnou metodu získávání dat také polostrukturované interview. Toto polostrukturované interview mělo své vlastní jádro interview (viz. Příloha č. 8)

Získaná data byla písemně zaznamenána na záznamový arch a dále zpracovávána pod kódovou značkou.

4 VÝSLEDKY

Kapitola výsledky je rozdělena do několika částí: Výsledky I. (telefonní interview s osobami ohroženými domácím násilím), Výsledky II. (polostandardizované interview s osobami ohroženými domácím násilím), Výsledky III. (polostandardizované interview s pracovníky přicházejícími do styku s domácím násilím), Vyhodnocení výsledků.

4.1 Výsledky I.

Výsledky I. byly získány skrze kontakty, které jsem získala od Intervenčního centra. Jednotlivým respondentům byla slíbena anonymita, z tohoto důvodu jim bylo přiřazeno pořadové číslo a zkratka zařízení. Celkem byly uskutečněny čtyři telefonní interview.

1. Myslíte si, že zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, je potřebný?

1/IC: „Potřebný tento zákon určitě je, ale je špatně udělaný. Vykázání trvá pouze 10 dní. Dá se samozřejmě prodloužit, což jsem s pomocí intervenčního centra udělala, ale pouze na měsíc. Měsíc je také málo. Snaha o delší prodloužení byla, ale nedařilo se mi. Přineslo mi to komplikace a problémy. Pak se vrátil agresor a vše bylo zpět. Proč bych se já měla stěhovat? Zákon se v praxi neumí používat. Pomohl mi až právník.“

2/IC: „Zákon je potřebný a dobře zavedený. Ženy se nemusí bát o sebe a své děti, pokud Policie udělí vykázání.“

3/IC: „Zákon je v některých případech potřebný, ale pouze v některých. Měli by jej využívat pouze v potřebných případech.“

4/IC: „Potřebný tento zákon určitě je. Mám s ním nějaké zkušenosti ohledně vykázání. Je potřebný kvůli bezpečí rodiny a obětí domácího násilí. Nevím ale přesně, jaké změny tento zákon přinesl. Jediná změna, o které vím, je pouze vykázání.“

2. Věděl/a jste o možnosti vykázání, které má policie? Co si myslíte o možnosti vykázání?

1/IC: „O možnosti vykázání mě informovala Policie, když jsem jí volala. Dost jsem váhala. Nevěděla jsem, že vykázání může trvat delší dobu než 10 dní. Dozvěděla jsem se od Policie ČR, že vykázání je možné pouze na 10 dní.“

2/IC: „Nevěděla jsem o existenci vykázání. O vykázání jsem se dozvěděla až od Policie ČR. Jsem ráda, že existuje možnost vykázání. Je to dobře.“

3/IC: „Trochu jsem o možnosti vykázání věděla. Je to dobré řešení. Mělo by se více používat, hlavně pokud je to nutné a potřebně. Moc se podle mě nepoužívá.“

4/IC: „Nevěděla jsem, že Policie ČR má možnost vykázání. O této možnosti mě informovala Policie ČR až na místě po přivolání. Vykázání je určitě potřebné a přínosné, ale pouze pokud je to určitě zapotřebí.“

3. Přináší osobám ohroženým domácím násilím možnost vykázání, dle Vašeho názoru, lepší možnost obrany před agresorem?

1/IC: „Současná situace je lepší. Necítila jsem se úplně bezpečně, pokud byl agresor doma. Pomocí vykázání se zlepšila má psychika i psychika dítěte. Agresor ale vykázání porušil. Oznámila jsem to soudu a soud mi řekl, že je to běžné a nedá se s tím nic dělat.“

2/IC: „Ano, přináší to lepší možnosti obrany před agresorem.“

3/IC: „Myslím si, že by to mohlo přinést zlepšení v oblasti ochrany před agresorem. Záleží na kolik to agresor vezme na vědomí. Policie ho sice informuje o vykázání a jeho důsledcích, ale pokud to agresor nepovažuje za významné, stejně porušuje vykázání.“

4/IC: „Jestli přináší vykázaní lepší možnost obrany před agresorem nevím. Nemám s tím dostatek zkušeností, abych to mohla posoudit.“

4. Věděl/a jste o možnosti prodloužení vykázaní/zákazu vstupu až na 1 rok?

1/IC: „Nevěděla jsem, že se dá prodloužit vykázaní až na 1 rok. Tuto skutečnost jsem se dozvěděla až po vykázaní od intervenčního centra, které mi podalo písemné materiály. V těchto materiálech jsem se to dočetla.“

2/IC: „ Toto jsem nevěděla, dozvěděla jsem se to až od intervenčního centra. Intervenční centrum mě kontaktovalo po zásahu Policie, když užila vykázaní.“

3/IC: „Nevěděla jsem to. Informace o možnosti prodloužení zákazu vstupu jsem získala až od instituce, na kterou jsem se obrátila, když jsem řešila domácí násilí. Tou institucí nebylo intervenční centrum, ale orgán sociálně-právní ochrany dětí a tento orgán mě informoval dostatečně.“

4/IC: „O tom, že lze prodloužit vykázaní až na jeden rok jsem se dozvěděla od Policie ČR. Do této doby jsem to nevěděla.“

5. Věděl/a jste, kde hledat pomoc při ochraně před domácím násilím, když jste ji potřeboval/a?

1/IC: „Nevěděla jsem, kde mám hledat pomoc. Nevěděla bych to ani nyní, kdyby mě nekontaktovalo intervenční centrum. Intervenční centrum mě kontaktovalo na základě vykázaní mého partnera.“

2/IC: „O tom, že mi může pomoci Policie ČR, jsem věděla. O intervenčním centru jsem se dozvěděla až od Policie. Něco jsem již tušila díky internetu, ale přesto jsem moc nevěděla, kde hledat pomoc.“

3/IC: „Nevěděla jsem, kde bych měla pomoc hledat. Obrátila jsem se na sociální odbor a sociální pracovnice mě poslaly dále. O možnosti kontaktovat Policii jsem věděla, ale Policie to řešit nechtěla.“

4/IC: „Když jsem hledala pomoc při ochraně před domácím násilím, tak jsem netušila, kde ji mám hledat. Spoléhala jsem na Policii ČR. Policie ČR mě však dále neinformovala. Následně mě kontaktovalo intervenční centrum.“

6. Věděl/a jste o existenci intervenčních center v době, kdy jste začal/a řešit situaci domácího násilí? Myslíte si, že jsou intervenční centra potřebná?

1/IC: „O existenci intervenčního centra jsem nevěděla. Nevěděla jsem ani, co je to intervenční centrum. Kdyby tyto centra dobře fungovala, tak jsou potřebná. První měsíc po vykázání mi strašně moc pomohli, ale následně mi již tolik nepomáhali. Pak mi pouze nabídli, ať se odstěhuji. Cítila jsem, že mě pracovníci intervenčního centra brali pouze jako práci. Oběť nic neví a nemá moc pomoci. Cítila jsem odstěhování jako svůj trest.“

2/IC: „O existenci jsem se dozvěděla od Policie. Myslím si, že intervenční centra jsou velice potřebná.“

3/IC: „Věděla jsem, že má být nový zákon, který nějaká centra zřídí. Nevěděla jsem, jestli je již platný. Přímo o intervenčních centrech jsem tedy nevěděla. Myslím si, že jsou potřebná a je dobře, že jsou.“

4/IC: „Netušila jsem, že existují intervenční centra. Tato centra jsou určitě potřebná. Pomůžou obětem v době vykázání.“

7. Je podle Vás dostatečná současná legislativní úprava ochrany oběti před domácím násilím? Jaké další možnosti ochrany před domácím násilím byste uvítal/a?

1/IC: „Současná právní úprava není dostatečná. Vykázání by mělo ihned trvat rok. Následný teror (např. nahrané telefonování, které Policie ČR nebere jako důkaz násilí a

psychického teroru). Já bych si přála delší vykazání ihned od začátku. Také pokud by násilník tento příkaz (vykazání) porušil, tak bych chtěla tvrdší a okamžitý zásah Policie ČR. Ženy, které trpí domácím násilím tento teror nemohou vydržet. Uvítala bych také psychologickou pomoc, která by byla kvalitnější. Dále bych ocenila dodržování zákona a tvrdě si stát za vykazáním a nehledat pouze důkazy.“

2/IC: „O současné legislativní úpravě si myslím, že je dostatečná a z tohoto důvodu mi stačí i současná možnost ochrany. Nemyslím si, že je potřebná další možnost ochrany před domácím násilím.“

3/IC: „Současná legislativní úprava je dostatečná. Nejspíš bych uvítala další legislativní úpravy, ale konkrétně je vyjmenovat nedokážu.“

4/IC: „Nejsem si jistá, jestli je současná právní úprava dostatečná. Možná bych uvítala další služby, ale konkrétně nevím. Je těžké říci, jaké další možnosti bych uvítala.“

4.2 Výsledky II

Polostrukturované interview bylo uskutečněno anonymně se čtyřmi osobami ohroženými domácím násilím v plzeňském azylovém domě. I v tomto případě bylo přiděleno jednotlivým respondentům pořadové číslo a zkratka zařízení, kde se interview uskutečnilo.

1. Myslíte si, že zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, je potřebný?

1/AD: „Potřebný tento zákon je, ale rozhodně není dostatečný. Předtím než se tento zákon ustanovil, se domácí násilí moc neřešilo. Než začal zákon platit, tak se domácí násilí neřešilo, dokud žena nebyla zbitá.“

2/AD: „Určitě je potřebný. V praxi jsem se ale s tímto zákonem nesetkala.“

3/AD: „Je potřebný, ale domácí násilí se velice špatně dokazuje. Ptají se, jestli byl u domácího násilí přítomen někdo další (třetí osoba). Říkám si, že lépe je situaci neřešit

s Policií, ale odejít. Pokud má druhá strana dobrého právníka, tak ani tento zákon vám nepomůže.“

4/AD: „Myslím si, že tento zákon byl potřebný, obzvláště vykázání. Jinak by matky žily dále s násilníky a trpěly by tím.“

2. Věděl/a jste o možnosti vykázání, které má policie? Co si myslíte o možnosti vykázání?

1/AD: „O této možnosti jsem věděla. Po vykázání se však násilník vrátí. Násilník si plně neuvědomuje důsledky vykázání. Je lepší, když je možné ženu i s dětmi odvézt někam pryč.“

2/AD: „Vím o tom, že Policie může vykázat. Nikdy jsem této možnosti nevyužila. Je to dobré.“

3/AD: „Věděla jsem a vím, ale je to problematické. Myslím si, že Policie i chybí ve vykázání. Prý to nesplnilo skutkovou podstatu domácího násilí nebo snad nenaplnilo všechny znaky domácího násilí. Policie nespolečně pracovala a byla arogantní. Myslím si, že Policie v některých případech nevyužívá možnosti vykázání.“

4/AD: „V té době jsem o tom nevěděla. Myslím si, že je dobře, že tady tato možnost je.“

3. Přináší osobám ohroženým domácím násilím možnost vykázání, dle Vašeho názoru, lepší možnost obrany před agresorem?

1/AD: „Ne. Nepřináší to jistotu, lepší je opravdu, když odejde žena.“

2/AD: „Ano, přináší to větší ochranu i dětem. Když má násilník v domě trvalé bydliště nic jiného vám nepomůže, než zásah Policie a vykázání. Žena se nemusí bát, přinese jí to klid a uvolnění od stresu. Je také možné, že se zmobilizuje.“

3/AD: „Opět, pokud se vykázání použije, tak je prospěšné a může pomoci. Přinese to oběti klid. Může klidně spát a nemusí se bát, kdy útok přijde.“

4/AD: „Asi ano. Matka se uklidní, je více chráněná. Není to jednoduché, ale alespoň má klid.“

4. Věděl /a jste o možnosti prodloužení vykázaní/zákazu vstupu až na 1 rok?

1/AD: „Nevěděla jsem, že lze prodloužit vykázaní. Policie mi ani nesdělila, že vykázaní použila (neinformovali mě o vykázaní).“

2/AD: „Ne o této možnosti jsem nevěděla.“

3/AD: „Vím o prodloužení vykázaní, ale nevím o tom, že by to šlo až na jeden rok. To mě překvapuje. Je dobře, že je možné to prodloužit.“

4/AD: „Nevěděla jsem o této možnosti. Myslím si, že je to dlouhá doba, ale je to dobře.“

5. Věděl/a jste, kde hledat pomoc při ochraně před domácím násilím, když jste ji potřeboval/a?

1/AD: „Neřešila jsem sebe, ale jak pomoci dětem. Sehnala jsem si bydlení v azylovém domě. O azylovém domě jsem věděla, neboť jsem bydlela naproti tomuto domu, když se stavěl. Také mi poradil odbor sociální správy.“

2/AD: „Věděla jsem pouze, že se mohu obrátit na Policii. O jiných možnostech, kde by mi poskytli pomoc, jsem nevěděla.“

3/AD: „Myslím si, že jsem domácí násilí začala řešit pozdě. Dostala jsem letáčky od psycholožky. Byla jsem u ní, abych se poradila o tom, co znamená partnerovo chování.“

4/AD: „Věděla jsem o azylových domech a různých fondech. Také jsem věděla, že Policie může zasáhnout. O jiné pomoci jsem nevěděla a nevím.“

6. *Věděl/a jste o existenci intervenčních center v době, kdy jste začal/a řešit situaci domácího násilí? Myslíte si, že jsou intervenční centra potřebná?*

1/AD: „Nevěděla jsem o intervenčních centrech. Nikdo mě neinformoval, ani sociální pracovnice. Tato centra jsou určitě potřebná, ale pouze pokud funguje spolupráce mezi institucemi již od počátku.“

2/AD: „Nevěděla jsem o intervenčních centrech a myslím si, že ani jejich pomoc jsem nepotřebovala. Je možné, že jsou pro některé oběti potřebná, ale pouze pokud o nich člověk ví.“

3/AD: „Věděla jsem z letáčků o Bílém kruhu bezpečí a nějaké pražské organizaci. O intervenčních centrech nevím. Nemyslím si, že o nich ví např. psychologové. Z toho co jsem se nyní dozvěděla o intervenčních centrech, tak si myslím, že jsou potřebná. Mě tato pomoc bohužel nabídnuta nebyla.“

4/AD: „Nevím, že tato centra existují, ani co poskytují. Podle toho, co jsem se nyní dozvěděla si myslím, že jsou potřebná. Jsou především potřebná v té dané chvíli, kdy to žena začne řešit.“

7. *Je podle Vás dostatečná současná legislativní úprava ochrany oběti před domácím násilím? Jaké další možnosti ochrany před domácím násilím byste uvítal/a?*

1/AD: „Současná právní úprava není dostatečná. Uvítala bych lepší práci sociálky, aby dělali lepší sociální šetření. Měli by vědět základy o domácím násilí.“

2/AD: „Nevím, jestli je tato úprava dostatečná. Uvítala bych lepší ochranu dětí před násilným rodičem (např. svěření do péče, kontakt s tímto rodičem). Myslím si, že tato oblast je dosti neošetřená.“

3/AD: „Nemyslím si, že je dostatečná. Jsou špatně ošetřené v zákoně finanční prostředky pro oběť. Nikdo tuto otázku neřeší. Ocenila bych nějaké předběžné opatření ohledně tohoto. Než rozhodne soud o výživném, tak by mohlo být předběžné opatření. Ocenila bych nějaký příspěvek, který by bral ohled na to, že žena může bydlet s dětmi

v azylovém domě, ale nemůže zde mít trvalé bydliště. Zvýhodňovala bych tyto ženy, potřebují nějakou speciální dávku např. příspěvek na bydlení. Jinak zůstávají bez prostředků.“

4/AD: „Nemyslím si, že je plně dostatečná. Myslím si, že by měly být nějaké další změny. Například svěřením dětí do péče, to by mělo být pouze do péče rodiče-oběti (obzvláště pokud jsou to matky, tak by měly být více podporovány).“

4.3 Výsledky III.

Výsledky polostrukturovaných interview s pracovníky organizací domácím násilím zabývajících se. Uskutečnila se celkem čtyři polostrukturovaná interview. Tři interview byla uskutečněna s pracovníky intervenčních center, z toho dva na pracovní pozici sociálního pracovníka a jeden na pracovní pozici psychologa. Čtvrté interview bylo uskutečněno s plk. Mgr. Richardem Völflem z Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje – Odboru služby pořádkové policie.

1. *Myslíte si, že se situace po přijetí zákona č. 135/2006 Sb. zlepšila?*

1/IC: „Nemůžu plně posoudit Asi se situace zlepšila. Pracuji v této oblasti až po přijetí zákona. Určitě mají ohrožené osoby větší možnosti v řešení jejich situace.“

2/IC: „ Je to velký a pozitivní krok. Veřejně se ustanovilo, že domácí násilí není v pořádku. Zajistila se trestnost, postizitelnost násilné osoby. Je to pozitivní. Přesto by se mohlo ještě něco zlepšit. Ohrožené osoby se nemusí cítit bezpečněji.“

3/IC: „Změnilo se v postihnutelnosti a ve své podstatě. Nepostihují se ostatní faktory násilí. Již to bylo přijat jako zákon – dodává to důraz. Zvedá se závažnost. Teoreticky to ochranu zlepšilo, prakticky záleží, kdo zákon využívá.“

4/P: „Před přijetím zákona č. 135/2006 Sb. nebyl žádný legislativní rámec. V roce 2006 byl přijat tento zákon, který upravoval oblast policie, občanského soudního řádu, trestního zákoníku, sociálního zabezpečení a organizací pracujících s ohroženými

osobami. Prošel třemi novelami a není to na škodu. Jednotlivé oblasti jsou již zakomponovány ve speciálních zákonech např. o Policii ČR. Od ledna 2009 zákon o Policii ČR jsou vykazání a zákon vstupu jinak definovány, ale v podstatě nejsou zásadní změny v možnostech policistů. Také policie nepostupuje podle správního řádu. Skutečně došlo k podrobné úpravě v oblasti domácího násilí. Dříve se o tom neuvažovalo. Policisté mají povinnost evidovat případy, kde by mohlo být domácí násilí. Takže ano, situace se zlepšila.“

2. *Považujete současnou legislativní úpravu ochrany před domácím násilím za dostatečnou?*

1/IC: „Vidím spíše problém v neupravené legislativě v práci s násilnou osobou. Nepřemýšlím ani tak moc nad tím, zda je úprava dostatečná, беру ji takovou, jaká je. Vždy je samozřejmě co zlepšit. Vzhledem k obětem se situace zlepšila, ale vzhledem k násilné osobě je legislativa nedostatečná.“

2/IC: „Myslím si, že je dobrá. Možná by mohlo být něco lépe upraveno např. podmínky styku násilné osoby s dítětem. Kontakt je problematický: násilník má zákaz kontaktu s osobou ohroženou, ale ta má děti u sebe, tudíž násilník není v kontaktu s dětmi. Hlavně jde o využití a naučit se se zákonem pracovat, zacházet. Pokud by se využívala na maximum, bylo by to lepší. Nedostatečná je legislativa u přestupků. Mohla by policie předat kontakt na intervenční centrum již při oznamování domácího násilí. Často policie pouze domluví násilné osobě. Navíc pokud se neprokáže domácí násilí, tak osoba podávající oznámení platí za řízení. Ne vše musí řešit legislativa. Soudci by měli přihlížet více na §215a. Institut vykazání je dobrý, může to být dobrý start k přerušení kruhu násilí.“

3/IC: „Samotná legislativa není spásná. Legislativa neřeší vše. Například se moc nezabývá dětmi jako oběťmi. Klade se velmi malý důraz na tuto stránku. Úprava styku násilného rodiče a dítěte by velmi pomohla.“

4/P: „Považuji. Více bych ji nerozpracovával. V zákoně je vše podchyceno (policie ČR). Myslím si, že ano. Pro represivní orgán nám legislativa stačí. Ze sociálního hlediska jsou prostory pro zlepšení.“

3. *Myslíte si, že Policie ČR využívá v praxi dostatečně možnosti vykazání?*

1/IC: „Naše centrum má dobrou spolupráci s Policií ČR. Nyní se změnilo vykazání ze správního řízení na možnost rozhodnutí (úkon), který nevyžaduje nejspíše tolika papírování. Mělo by tedy být pro policistky snazší vykazat. Myslím si, že neváhají tuto možnost využít.“

2/IC: „Mohla by jej využívat více. Vycházím ze zkušeností. Dochází k případům, že hlásili na policii domácí násilí a policie přijela a pouze domluvila násilníkovi. Vykazání není takové omezení práv násilné osoby vzhledem k možnosti domácího násilí v rodině. Policie by měla osobu ohroženou lépe vyslechnout. Policie však někdy řeší případ jako ojedinělý incident. Může to být tím, že nefunguje institut vykazání dlouho. Policisté se často i bojí zeptat členů rodiny, protože nemají zkušenosti či nejsou dostatečně informováni. Případy oznámení domácího násilí by se měly více prošetřovat a vykazání by mělo fungovat jako prevence.“

3/IC: „Nevyužívá. V praxi se s tím setkávám. Někdy musí dojít k těžké a závažné situaci, aby bylo použito vykazání. Nechávací to zajít velice daleko, i když o tom ví. Nemusí oběť skončit na jednotce intenzivní péče, aby se to řešilo. Policie ČR doporučuje odstěhování se ohrožené osoby. Pokud je oznámeno domácí násilí u rodiny s vyšším statutem, nevěří policie, že je to možné. Častá je také důkazní nouze u psychického týrání.“

4/P: „Ano, využívá. Máme pomůcky pro vyhodnocení situace, zda se jedná o domácí násilí. Policista je povinen rozpoznat, za jsou v místě zásahu znaky domácího násilí. Policisté jsou na domácí násilí proškoleni. Problém spatřuji hlavně mezigenerační např. mladý policista se starším násilníkem. Starší policisté jsou zkušenější a nemívají generační problémy, využívají možnosti vykazání asi více. V letech 2007-2008 se sbíraly

informace pro práci policie např. pro opakovanost, které dále využívá. Tudiž logicky muselo dojít v tomto roce ke zvýšení počtu vykázaní. Z počátku nebyli policisté ani proškoleni a objevovaly se formální nedostatky.“

4. *Ví osoba ohrožená domácím násilím o možnosti prodloužení vykázaní až na 1 rok? Využívá ohrožená osoba této možnosti prodloužení vykázaní?*

1/IC: „O této možnosti osoby ohrožené ví. Dozvídají se jí od Policie ČR a také my je informuje při prvním kontaktu. Této možnosti využívají. Některé klientky pouze na měsíc, jiné i na delší dobu. Máme také klienty/tky, kteří si bez vykázaní Policií ČR žádají o předběžné opatření.“

2/IC: „Musíme do 48 hodin osobu ohroženou domácím násilím informovat. Kontakt s osobami ohroženými uskutečňujeme co nejdříve. Telefonicky nabízíme služby a pomoc při prodloužení. Někteří nechtějí přijít ani na osobní konzultaci. Více jak 50% prodlouží vykázaní. Nabízíme každému, avšak pouze se 70% sepisujeme. Někteří však ani sepsaný návrh nedonesou a nepodají u soudu.“

3/IC: „Vím o tom vždy. Je to již ve výtisku o vykázaní. Velmi často využívají prodloužení vykázaní. Existuje pouze malé procento osob, které nechtěly prodloužit vykázaní. Věřily ve znovuoobnovení vztahu či to nechtěly řešit přes soud.“

4/P: „Každá oběť je ze strany policie informována dle zákona o Policii ČR a Závazného pokynu policejního prezidenta č. 200/2008. Vykázaný i ohrožená osoba podepisují poučení o vykázaní. V poučení o vykázaní je ohrožená osoba podrobně informována, v příloze poučení je seznam pomáhajících organizací. Ohrožené osoby využívají možnosti předběžného opatření a soud obvykle schvaluje návrh na předběžné opatření.“

5. Myslíte si, že jsou osoby ohrožené domácím násilím dostatečně informovány o současných možnostech před domácím násilím?

1/IC: „Myslím si, že by lidé mohli být více informováni o intervenčních centrech a domácím násilí. Naše intervenční centrum pořádá různé přednášky, besedy a provádí osvětu.“

2/IC: „O tom nemám takový přehled. Myslíme si, že téměř každá ohrožená osoba řeší, že by chtěla svoji situaci řešit razantněji. Ohrožené osoby si zjišťují informace, ale málo jich to dotáhne dokonce. Ohrožené osoby mohou rezignovat a nezkouší tuto situaci řešit. Možnosti jsou, ale nejsou dostatečně využívány. Mělo by se o tom více hovořit. Informovanosti může pomoci pořádání koncertů, televizní kampaň a další. Někdy i nevhodná prezentace dá podnět ohrožené osobě k řešení.“

3/IC: „V současnosti jsou poměrně velké kampaně. Zde máme poměrně dostatek nízkoprahových klientek. Současná situace tedy není až tak špatná. Mohli by se tomu více věnovat lékaři a informovat ji. Někteří to dělají.“

4/P: „Informace ohrožené osoby mají a stejně tak vykázané osoby. O vykázání a všech s tím spojených možnostech podepisují v tzv. poučení o vykázání. Zároveň s tím mají v příloze seznam institucí pomáhajících obětem domácího násilí. Informační letáky intervenčního centra jsou na každém útvaru policie v Jihočeském kraji. Myslím si, že policie je v tomto směru velice proaktivní.“

6. *Využívají podle Vás osoby ohrožené domácím násilím plně možnosti ochrany před domácím násilím?*

1/IC: „V tomto případě záleží, v jaké fázi se oběť nachází. V každé fázi domácího násilí a odchodu z něj, má klient/ka jiné aktuální potřeby ochrany. Bezpečí je pro nás důležitá věc, na kterou bereme ohled. Jsou osoby, které je využívají plně. Důležitá je pro nás také podpora a zvážení každého kroku. Je potřeba říci rizika, plusy a mínusy. Probíráme možnosti individuálně a zamýšlíme se nad tím, co je potřeba a jak to udělat.“

2/IC: Mohli by být více informováni, důmyslněji. V současnosti nevyužívají všech možností ochrany či pomoci. Dá se na tom pracovat. Informovanost není jen prostřednictvím médií, ale je to také úkol interdisciplinárního týmu. Měla by se zlepšit informovanost osob pracujících s osobami ohroženými domácím násilím. Aby věděla ohrožená osoba o organizacích a že nemusí být sama ve své situaci. Když jsou tam nezletilé děti, měl by také pracovat s rodinou orgán sociálně-právní ochrany dětí. Zjistit jestli by se dostal do rodiny někdo, kdo by začal pracovat s dětmi. Aby se vědělo, jestli se situaci nezhoršila. Nikdy není pozdě nabídnout pomoc.“

3/IC: „Myslím si, že ne. Už pouze samotný fakt, jak dlouho to tají. Raději nevyužívají. Jsou možnosti v Praze velké, ale velká část o tom ví, ale nepoužívá je. Důvody jsou různé.“

4/P: „Ne, nevyužívají plně svých možností. Ne všichni využívají možnosti prodloužení vykázání, nejsou ochotni sdělit své zkušenosti s domácím násilím např. mladému policistovi, nechtějí opakovaně sdělovat zkušenosti s domácím násilím. Také pokud je obětí muž, tak obvykle nevyužije možností ochrany.“

4.4 Vyhodnocení výsledků

V této části vyhodnocuji získané výsledky a uvádím počet respondentů, kteří na danou otázku odpovídali stejně či obdobně. Jde o pouhé prezentování a konstatování dat. Komentáře a diskuzi k jednotlivým oblastem uvádím v kapitole Diskuze.

4.4.1 Respondenti z *Intervenčních center a Azylových domů*

Vzhledem k tomu, že stejné otázky byly položeny osobám ohroženým obou skupin, je možné je dobře porovnat. Opět jsou zde použity zkratky IC (Intervenční centrum) a AD (Azylový dům).

Na otázku č. 3 odpověděli 4 respondenti, že institut vykazání přinesl zlepšení situace v oblasti ochrany ohrožené osoby (z toho tři respondenti IC, 1 respondent AD). Pouze jeden respondent nezaznamenal zlepšení v oblasti ochrany ohrožené osoby (AD).

Na otázku č. 4 odpovídali respondenti takto: 6 nevědělo o možnosti prodloužení vykazání, jeden respondent o této možnosti věděl, jeden respondent se tuto skutečnost dozvěděl při příchodu Policie. Na otázku č. 5 odpovídali respondenti různě, nejčastěji se však spoléhali na Polici ČR (4 respondenti z 8).

Otázka č. 6: sedm respondentů z osmi nevědělo o existenci intervenčních center v době, kdy začali řešit situaci domácího násilí, jeden respondent o intervenčních centrech věděl. Zároveň se všichni respondenti shodli na potřebnosti intervenčních center, avšak někteří uvádí podmínku povědomí o intervenčních centrech, jako základní rys potřebnosti. Na otázku č. 7 odpovídali respondenti takto: čtyři respondenti nepovažují současnou právní legislativu za dostatečnou, dva respondenti si nejsou jisti, zda je dostatečná a jeden respondent považuje legislativu za dostatečnou.

Všichni respondenti se shodli, že zákon č. 135/2006 Sb. byl potřebný. Na otázku č. 2 (viz tabulka č. 1) odpověděli 4 respondenti, že věděli o možnosti vykazání, 2 o vykazání nevěděli a 2 byli informováni od Policie ČR. Dva respondenti si myslí, že vykazání jako institut je dobrý (z toho jeden IC a jeden AD), 2 respondenti se domnívají, že se nevyužívá (z toho jeden z IC, jeden z AD).

Tabulka 1: Povědomí o vykazání

Povědomí o vykazání	Respondenti (celkem 8)	
	IC (celkem 4)	AD (celkem 4)
„Věděl/a jsem o možnosti vykazání.“	1	3
„Nevěděl/a jsem o vykazání.“	1	1
„Informovala mě Policie ČR po svém příjezdu.“	2	0

Zdroj: Vlastní výzkum

4.4.2 Respondenti z institucí pomáhajících ohroženým osobám

V odpovědi na otázku č. 1 se všichni respondenti shodli na názoru, že se situace po přijetí zákona č. 135/2006 Sb. zlepšila. Na otázku č. 2 respondenti odpovídali takto: jeden respondent bere legislativu takovou jaké je, dva respondenti se domnívají, že samostatná legislativa neřeší vše, jeden respondent považuje současnou legislativu za dostatečnou. Otázka č. 3 se dotazovala na vykázaní. Dva respondenti si myslí, že Policie ČR využívá institutu vykázaní dostatečně. Oproti tomu se dva respondenti domnívají, že by Policie ČR mohla využívat institut vykázaní více. Otázka č. 4 byla zaměřena na informovanost ohrožených osob o prodloužení vykázaní. Dva respondenti se domnívají, že o této možnosti ví. Dva respondenti informovali ohroženou osobu o této možnosti, nezjišťovali, zda o ní ví. Všichni respondenti se shodli, že ohrožené osoby využívají možnosti předběžného opatření v rámci prodloužení vykázaní. Na otázku č. 5 odpovídali respondenti různě. Na otázku č. 6 odpovídali respondenti následovně: 3 respondenti se domnívají, že ohrožené osoby nevyužívají dostatečně možností ochrany a jeden respondent má opačný názor.

5 DISKUZE

Bakalářská práce si stanovila dva cíle. Prvním cílem bylo zhodnocení zákonných možností ochrany osob ohrožených domácím násilím, tyto mimo jiné konfrontovat se stavem před účinností novely zákona č. 135/2006. Druhým cílem bylo zjištění praktického využití zákonných možností ochrany a jejich faktický efekt porovnávat na straně jedné z pohledu odborníků domácím násilím se zabývajících a osob domácím násilím ohrožených na straně druhé.

Oba tyto cíle jsem zakomponovala do podkladu polostrukturovaného interview. Interview bylo provedeno celkem s 12 respondenty, přičemž 8 respondentů bylo ohroženou osobu a 4 respondenti byli z organizací pomáhajících ohroženým osobám. Otázky bylo nutné přizpůsobit respondentům z důvodů odborných znalostí, zkušeností, intelektuálního rozsahu, avšak základní okruhy, nebo-li témata zůstala stejná. Z uvedených důvodů byly vytvořeny dva podklady, jeden pro odborníky a druhý pro ohrožené osoby.

První otázka u ohrožených osob zjišťovala jejich názor na *potřebnost přijetí zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím* (dále pouze zákon č. 135/2006 Sb.). Všichni respondenti z prvního výběrového souboru (ohrožené osoby) se domnívají, že tento zákon potřebný je. V dalších otázkách týkajících se tohoto zákona se již jejich odpovědi liší. Dva respondenti uvedli, že podle jejich zkušeností není zákon dobře zpracovaný, naopak jeden respondent je přesvědčen o dobrém zpracování. Zde se ukazuje, že do situace vždy vstupuje lidský charakter jako důležitý faktor kvality použití zákona a zákonných možností ochrany ohrožené osoby.

Obdobná otázka (otázka č. 1), a to *zda si myslí, že se situace po přijetí zákona č. 135/2006 Sb. zlepšila*, byla položena odborníkům. V této otázce se všichni dotazovaní odborníci z druhého výběrového souboru shodli na zlepšení situace v oblasti ochrany osoby ohrožené domácím násilím. V podstatě potvrdili, že do doby před přijetím zákona nebylo možné postihovat domácí násilí samo o sobě, ale museli se postihovat pouze

některé s ním spojené projevy např. nejčastěji ublížení na zdraví. Zároveň odborníci ocenili vyjádření postoje státu k domácímu násilí prostřednictvím přijetí zákona. Statistika ukazuje, že v letech 2007-2008 bylo díky zákonu č. 135/2006 Sb. prokazatelně ochráněno celkem 3 117 ohrožených osob. (28) Je tedy možné předpokládat, že se **situace v oblasti ochrany před domácím násilím po přijetí zákona č. 135/2006 Sb. fakticky zlepšila.**

Potřebnost zákona pociťovala v roce 2006 i společnost, která se tak vyjádřila ve výzkumu STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris. Názor, že násilí mezi partnery existuje, v té době zastávalo 84% lidí starších 15 let. Zároveň se v roce 2006 domnívalo 80% respondentů, že společnost násilí nemůže tolerovat. (3) Kladná odezva na přijetí zákona č. 135/2006 Sb. se projevila i v rámci výzkumu bakalářské práce, celých 100% respondentů (celkem 12) považuje zákon za potřebný. Je možné tedy vyslovit následující hypotézu: **Ohrožené osoby a odborníci považují přijetí zákona za důležitý mezník v oblasti ochrany před domácím násilím a také jej pozitivně přijali.**

Další otázky v polostrukturovaném interview se zaměřovaly na konkrétní oblasti zákonné ochrany ohrožených osob. Záměrně se soustředily na oblasti, které jsou nejčastěji v praxi konfrontovány s ohroženou osobou. Zejména jsou to oblasti vykázaní, předběžného opatření, Intervenčních center. Konkrétně otázka č. *2informovanost o možnosti vykázaní Policií ČR*, která byla položena prvnímu výběrovému souboru (ohrožené osoby). Na tuto otázku odpověděli 4 respondenti, že o možnosti vykázaní věděli, 2 respondenti o této možnosti nevěděli a 2 byli informováni od policisty při zásahu. Podrobněji jsou výsledky zobrazené v tab. 1 na straně 56. Všem respondentům byla zároveň položena podotázka, *co si o institutu vykázaní myslí*. Dva respondenti se domnívají, že se nevyužívá dostatečně institutu vykázaní, dva respondenti považují institut vykázaní za dobrou možnost ochrany před domácím násilím. Na tyto odpovědi navazuje otázka č. 3 položená druhému výzkumnému souboru (odborníkům), která zněla: „*Myslíte si, že Policie ČR využívá dostatečně institutu vykázaní?*“ Dva respondenti se domnívají, že se institut vykázaní používá v dostatečné míře. Naproti tomu se zbylí dva respondenti domnívají, že se institutu vykázaní nevyužívá dostatečně.

Podíl na této skutečnosti bude mít nejspíše lokalita a práce tamních policistů. Vzhledem k tomu, že průzkum byl prováděn ve třech krajích, není možné posoudit, zda je to vlivem kraje a tamní Policie ČR. Avšak respondent Intervenčního centra a respondent Policie ČR, kteří jsou z jednoho kraje, se shodně domnívají, že Policie ČR plně využívá institut vykazání. Zároveň to byli pouze tyto dva respondenti, kteří na otázku takto odpověděli. Je tedy možné stanovit hypotézu: **Počet vykazání souvisí s prací Policie ČR v daném kraji, podle jejích zkušeností, znalostí, schopností.** Na základě své praxe a interview s odborníky, bych si dovolila stanovit také následující hypotézu: **Práce Policie ČR a práce jednotlivých intervenčních center se odráží v interdisciplinární spolupráci, která se zpětně projevuje v práci těchto organizací.**

Na tyto otázky navazovala otázka č. 3: „*Přináší institut vykazání lepší možnost ochrany před násilnou osobou?*“ Překvapivě považují institut vykazání jako lepší možnost ochrany před násilnou osobou pouze čtyři respondenti z 8, přičemž dokonce pouze jeden respondent nepovažuje institut vykazání za zlepšení ochrany ohrožené osoby před násilnou osobou.

Pokud vezmeme v úvahu, názor společnosti na institut vykazání v době blízké přijetí zákona č. 135/2006 Sb. zjistíme, že tento institut považovalo za účinné opatření 68% respondentů. Je tedy možné, že v praxi není vykazání ze strany násilné osoby dodržováno např. s neplněním zákazu vstupu ze strany násilné osoby. Zároveň respondenti ve výzkumu agentury STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris považovali za účinnější zřízení intervenčních center (83%). (3)

Na tuto oblast se soustředila otázka č. 6 položená prvnímu výzkumnému souboru (*zda věděli o existenci intervenčních center v době, kdy začínali řešit situaci domácího násilí a zda jsou intervenční centra potřebná*). Na tuto otázku odpovědělo 7 z osmi respondentů, že o existenci intervenčních center nevěděli. Je to poměrně překvapivé zjištění, protože intervenční centra mohou poskytovat své služby nízkoprahově. Zároveň všichni respondenti považují intervenční centra za potřebná a důležitá. Ze statistik vyplývá, že některá centra jsou poměrně často využívána i nízkoprahově. Je tedy otázkou, zda je to způsobeno prací těchto center.

V roce 2008 vzrostl počet občanů, kteří hledají pomoc intervenčních center v rámci nízkoprahových kontaktů. Všech patnáct center eviduje v roce 2008 celkem 8 805 kontaktů (oproti tomu v roce 2007 to bylo 5 364). V březnu 2009 bylo evidováno celkem 1 251 nízkoprahových kontaktů z celkových 1 745 kontaktů. (3) Je tedy možné vyslovit následující hypotézy: **Institut vykázaní není sám o sobě dostatečný, je potřebná dobrá návazná práce intervenčního centra a případného podání předběžného opatření jako „prodloužení vykázaní“.** Nízkoprahové kontakty v rámci práce intervenčních center vzrůstají.

Na otázku č. 5, zda *věděli kde hledat pomoc při řešení domácího násilí, když to potřebovali*, odpověděli 4 respondenti, že se spolehnali na Policii ČR (z celkových osmi). Ve dvou případech pomohl ohrožené osobě odbor sociálně-právní ochrany dětí, přičemž v jednom z těchto případů hledala ohrožená osoba také pomoc v azylovém domě, o kterém věděla. O azylovém domě věděl i další respondent. Jeden respondent hledal pomoc u psychologa, od něhož dostal informace. Tyto výsledky v podstatě potvrzují výzkum provedený agenturou STEM v roce 2006, kdy se dotazovaní domnívali, že druhou nejvíce pomáhající organizací v boji proti domácímu násilí je Policie ČR, celkem 41%. (3) Na tomto základě vyslovuji hypotézu: **V případech ochrany před domácím násilím se v první řadě spoléhá většina ohrožených osob na Policii ČR.**

Otázka č. 4 zkoumala, zda *ohrožené osoby byly informované o možnosti prodloužení vykázaní až na 1 rok*. Šest respondentů o této možnosti nevědělo, jeden o této možnosti věděl a jeden byl informován od policistů při udělení vykázaní. Otázka byla obdobně položena druhému výběrovému souboru, a to *jestli podle jejich názoru ohrožená osoba ví o možnosti prodloužení vykázaní až na 1 rok*. Ze 4 dotazovaných respondentů jsou 2 respondenti přesvědčeni, že ohrožená osoba o této možnosti ví. Další dva respondenti ohrožené osoby o této skutečnosti informují a nezjišťují, zda již tuto informaci mají. Zároveň v návaznosti na tuto otázku byla položena podotázka, zda *ohrožené osoby využívají prodloužení vykázaní formou předběžného opatření*. V této otázce se shodli všichni čtyři respondenti, že ohrožené osoby této možnosti využívají. Neshodovali se však, v jaké míře této možnosti využívají.

Dle statistiky se podařilo intervenčnímu centru zjistit, že v březnu 2009 podala ve 42 případech ohrožená osoba soudu návrh na předběžné opatření s žádostí o prodloužení lhůty vykázaní (z celkových 93 případů vykázaní). (27) V tomto případě nestanovuji hypotézu, neboť pouze padesát procent respondentů z okruhu dotazovaných ohrožených osob se setkalo s institutem vykázaní. Zároveň jsem se dozvěděla od odborníků, že ohrožená osoba je informována vždy, ale obvykle si tuto skutečnost nepamatuje, neboť při vykázaní a bezprostředně po něm ohrožená osoba prožívá psychické uvolnění od stresu a tlaku vznikajícího při domácím násilí a nesoustředí se na otázku dalšího postupu.

Otázka č. 5, která byla položena odborníkům, zjišťovala, zda jsou *ohrožené osoby dostatečně informované o současných možnostech ochrany před domácím násilím*. Na tuto otázku odborníci odpovídali různě. První respondent z Intervenčního centra se domnívá, že by mohli být lidé informováni více o Intervenčních centrech. Zároveň uvedl, že konkrétně jejich pracoviště provádí přednášky, besedy a osvětu. Druhý respondent z Intervenčního centra si myslí, že si ohrožené osoby informace zjišťují samy, ale že by se přesto mělo o domácím násilí více hovořit. Zároveň tento respondent navrhl nové možnosti v informování a osvětě formou pořádání koncertů, televizních kampaní a podobných nových mediálních akcí. Domnívá se, že i nevhodná prezentace může ohrožené osobě dodat impulz k prvnímu kroku při řešení situace domácího násilí. Třetí respondent z intervenčního centra se domnívá, že jsou poměrně rozsáhlé kampaně, a proto situace v informovanosti ohrožených osob není až tak špatná. Dále navrhuje zlepšení zájmu o domácí násilí v oblasti zdravotnictví, zejména lékaři mohou ohroženou oběť informovat. Poslední respondent pl. Mgr. Völfl vidí z pohledu Policie ČR informovanost jako uspokojivou. Vysvětluje to informováním o vykázaní, které je také v dokumentu Poučení o vykázaní podepsaném ohroženou osobou. Pro mě bylo překvapivým zjištěním, že v příloze Poučení o vykázaní dostávají ohrožené osoby seznam institucí pomáhajících obětem domácího násilí (viz Příloha č. 9)

Otázka, která byla v obměněné podobě položena oběma výběrovým souborům, se týkala jejich *názoru na dostatečnost současné legislativy*. Přičemž čtyři respondenti z řad ohrožených osob nepovažují současnou legislativu za dostatečnou,

dva respondenti si nejsou jisti a nevyjádřili svůj postoj, jeden respondent ji považuje za dostatečnou. Z řad odborníků dva respondenti nepovažují současnou legislativu za dostatečnou, jeden respondent považuje legislativu za dostatečnou a jeden respondent pouze bere legislativu takovou, jaká je. Nezávisle na sobě odpověděla většina respondentů, že nedostatek v současné legislativě spatřují v oblasti péče o násilnou osobu a zároveň v upravení vztahu násilné osoby a dítěte během doby vykazání. Tento poznatek považují za velmi inspirativní a důležitý, neboť takto odpovídali respondenti jak z řad odborníků, tak z řad ohrožených osob.

6 ZÁVĚR

V oblasti ochrany před domácím násilím došlo v posledních pěti letech k velkému pokroku, kdy byl především přijat zákon č. 135/2006 Sb. Teprve s odstupem času, kdy je zákon č. 135/2006 Sb. účinný, je možné hodnotit situaci v oblasti ochrany před domácím násilím. Stát zaujal postoj vůči domácímu násilí a dal tím najevo společnosti, že domácí násilí není tolerovatelné. Díky dvouapůlroční účinnosti zákona č. 135/2006 Sb. je možné sbírat informace o stavu jednotlivých případů vykázaní. Zároveň s tím, pokud nedojde k vykázaní, je tento případ zaznamenán a při dalším přivolání Policie ČR, je možné všechny případy dohledat a konstatovat opakovanost případu. Tudíž může dojít k naplnění skutkové podstaty a použití institutu vykázaní.

Praktické využití zákona č. 135/2006 Sb. měl zhodnotit výzkum provedený v rámci bakalářské práce, což bylo zároveň jedním z cílů bakalářské práce. Tento cíl byl naplněn. Při interview jsem se dotazovala na využívání možností ochrany před domácím násilím, které přinesl zákon č. 135/2006 Sb. Výsledky jsem uvedla v kapitole Výsledky I. a Vyhodnocení výsledků. V neposlední řadě jsou konfrontovány výsledky s výzkumem provedeným v roce 2006 agenturou STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris a dále se statistikami vykázaní, statistikami kontaktů s ohroženými osobami v rámci intervenčních center.

Zároveň bylo cílem porovnat názory na oblast zákonných možností ochrany před domácím násilím z pohledu ohrožených osob a z pohledu odborníků zabývajících se domácím násilím. Dalším cílem bylo stanovení hypotéz. Myslím si, že tyto cíle byly splněny. Na základě výsledků jsem stanovila hypotézy, které jsou uvedeny v kapitole Diskuze. Tam zároveň porovnávám názory na zákonné možnosti ochrany před domácím násilím z pohledu ohrožených osob a odborníků domácího násilím se zabývajících.

Co se týče výzkumu, který byl proveden v rámci bakalářské práce, myslím si, že je potřeba brát v potaz názory respondentů, kteří se shodli na nutnosti legislativní úpravy vztahu dítěte a vykázaného rodiče. Jak řekl jeden z respondentů, není institut vykázaní „spásný“ a je potřeba dalších úprav. Tyto „mezery“ v legislativě se objevují až nyní, neboť před legislativním ošetřením ochrany v oblasti domácího násilí, se

odborníci i laici zabývali postihem domácího násilí jako takového. Pokud bych měla nastínit řešení pro zdravotně sociální oblast, které by v praxi mohlo pomoci vyřešit problém, byla by to zajisté právě úprava vztahu dítěte a vykázaného rodiče. Nedostatky dále vidím v práci s ohroženou osobou v dlouhodobém horizontu, kdy již nedochází do intervenčního centra. Zároveň je také nedostatečná, již tolikrát v literatuře a odborníky zmiňovaná práce s pachatelem (násilnou osobou). Výzkum byl proveden kvalitativní metodou, není tedy možné výsledky zobecnit.

Myslím si, že je potřeba větší interdisciplinární spolupráce v krajích, kde interdisciplinární tým příliš nefunguje. Tato interdisciplinární spolupráce se projevuje nejen v práci intervenčního centra jako takového, ale také například v práci Policie ČR a její spolupráci s intervenčním centrem. Do budoucna bych doporučovala zaměřit výzkum na tuto oblast a pokud možno tento výzkum zúžit pouze na jediný kraj či na porovnání dvou až tří krajů. V praxi a během výzkumu jsem se setkala v každém kraji s jinou intenzitou a nuancemi v oblasti interdisciplinární spolupráce. V kraji, kde jsem považovala interdisciplinární spolupráci za velmi intenzivní, se tato skutečnost projevila v odpovědích respondentů-odborníků. V Příloze č. 10 je text, který se týká interdisciplinární spolupráce a podrobněji ji popisuje. Interdisciplinární tým a interdisciplinární spolupráce jsou dle mého názoru klíčovými pro úspěšnou práci s ohroženou osobou.

Věřím tomu, že bakalářská práce může sloužit studentům Jihočeské univerzity. Stejně tak ji mohou využívat intervenční centra, i když třeba pouze jako námět pro jejich diskuzi. Již v průběhu kvalitativního výzkumu o výsledky projevilo zájem jedno intervenční centrum.

7 KLÍČOVÁ SLOVA

Domácí násilí

Ohrožená osoba

Násilná osoba

Zákon č. 135/2006 Sb.

Intervenční centrum

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Acorus o. s.. *Informace o domácím násilí* [online]. 2009 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.acorus.cz/cz/informace-o-domacim-nasili.html>>.
2. BEDNÁŘOVÁ, Z.; MACKOVÁ, K.; PROKEŠOVÁ, H.; a kol. *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí*. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí. 2006. s. 139. ISBN : 80-86878-50-3.
3. Bílý kruh bezpečí, Philip Morris ČR, STEM. *Statistiky : Shrnutí základních výsledků (červenec 2006)* [online]. Bílý kruh bezpečí, 2007 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/shrnuti-zakladnich-vysledku-cervenec-2006/r92>>.
4. Bílý kruh bezpečí. *Domácí násilí : Základní informace* [online]. 2007 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domacinasili/r69>>.
5. BURIÁNEK, J, KOVAŘÍK, J a kol. *Domácí násilí - Násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha/Kroměříž : Nakladatelství Triton, 2006. s. 108. ISBN 80-7254-914-6.
6. BUSKOTTE, A. *Z pekla ven - Žena v domácím násilí*. Brno : Computer Press, 2008. s. 176. ISBN : 978-80-251-1786-6.
7. CONWAY, H. L. *Domácí násilí: Příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. [překl.] Jana Mendelíková. Praha : Albatros nakladatelství, 2007. s. 158. ISBN 978-80-00-01550-7.

8. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky : Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. s. 160. ISBN : 978-80-247-2207-8.
9. ČÍRTKOVÁ, L.; VITOUŠOVÁ, P.; a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha : Grada, 2007. s. 192. ISBN : 978-80-247-2014-2
10. DONA LINKA. *Www.donalinka.cz : Metoda SARA DN* [online]. 2007 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.
11. DONA linka. [Www.donalinka.cz](http://www.donalinka.cz) : *Základní informace* [online]. 2007 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=348>.
12. HAŠKOVCOVÁ, H. *Manuálek o násilí*. 1. vyd. Brno : Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2004. s. 83. ISBN 80-7013-397-X. Kapitola 12, Násilí v rodině, s. 40-50..
13. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 407. ISBN: 80-7367-040-2
14. KONRÁD, Z.; BANGO, D.; a kol. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. s. 62. ISBN : 978-80-7251-241-6.
15. MACKOVÁ, K.; STÁRKOVÁ, L.; ČACKÁ PAVLÍKOVÁ, I. *Průvodce trestním řízením pro oběti domácího násilí*. Praha : Acorus. 2005. s. 100.
16. MAGDALENÍUM. *Www.magdalenium.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643271>>.

17. MAGDALENÍUM.. *Znaky a druhy domácího násilí* [online]. Magdalenium o. s., 2009 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643225>>.
18. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Praha : Linde, 2008. s. 159. ISBN : 978-80-86131-76-4.
19. *Metodický pokyn Ministerstva zdravotnictví pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím* [online]. 2006 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/zdravotnictvi.htm>.
20. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
21. PROKOP, M., a kol. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. 1. vyd. Brno : Ekologický právní servis, 2000. s. 79. ISBN 80-902570-8-9.
22. RADA EVROPY. *Násilí na ženách*. Praha : Informační kancelář Rady Evropy, 2004. s. 32.
23. ŠEDIVÁ, M., a kol. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha : Bílý kruh bezpečí, o. s., 2007. s. 54. ISBN 987-80-239-9449-0.
24. VARGOVÁ, B., VAVROŇOVÁ, M., a kol. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci: Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí*. Praha : ROSA, 2006. s. 87. Dostupné z WWW : <<http://www.rosa-os.cz/index.php?id=33> >
25. VARGOVÁ, B., VAVROŇOVÁ, M., PROKOPOVÁ Z. *Azylový dům není jen střecha nad hlavou: Pilotní projekt "Utajené azylové bydlení pro ženy - oběti domácího násilí a jejich děti"*. Praha : ROSA, 2003. s. 86. Dostupné z WWW : <<http://www.rosa-os.cz/index.php?id=33> >

26. VITOUŠOVÁ, Petra, ZIMA, Vlastimil. *Pomáhající profesionálové : Odhad rizika hrozby* [online]. 2006 , 2007 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/r85>>.
27. VITOUŠOVÁ, Petra. *Statistiky : Analýza dat: Vykázání v ČR - březen 2009* [online]. Bílý kruh bezpečí, 2007 , 7.4.2009 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/analyza-dat-vykazani-v-cr-brezen-2009/r173>>.
28. VITOUŠOVÁ, Petra. *Statistiky : Vykázání / zákaz vstupu v ČR v roce 2008* [online]. Bílý kruh bezpečí, 2007 , 2008 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazani/zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2008/r161>>.
29. VITOUŠOVÁ, Petra. *Statistiky : Vykázání / zákaz vstupu v ČR v roce 2007* [online]. Bílý kruh bezpečí, 2007 , 2007 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazani/zakaz-vstupu-v-roce-2007-v-cr/r115>>.
30. VOŇKOVÁ, J., a kol. *Metodický rámec práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. Praha : Bílý kruh bezpečí, 2007. s. 87. ISBN : 978-80-239-9448-3.
31. VOŇKOVÁ, J.; MACHÁČKOVÁ, R.; a kol. *Domácí násilí : právní minimum pro lékaře*. Praha : proFem, 2003. s. 49. ISBN : 80-239-2106-1.
32. World Organization of Health. *Definition and typology of violence* [online]. 2009 [cit. 2009-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>>.
33. *Www.domacinasili.info* [online]. 2005 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/obet%20projevy.htm#_Stockholmsk%C3%BD_syndrom>.

34. *Základní informace* [online]. 2007 [cit. 2009-04-09]. Dostupný z WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=355>.
35. *Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení*. Ostrava : Sagit, 2008. s. 109 - 125. ISBN : 978-80-7208-658-0.
36. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*.
37. *Zákon č. 135/2006 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím*.
38. *Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákoník*
39. *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky*.
40. *Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině*.
41. *Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád*

9 PŘÍLOHY

1. SARA DN
2. Graf cyklu domácího násilí
3. Záznamový arch předávání informací
4. Návazné schéma
5. Graf výzkumu agentury STEM č. 1
6. Graf výzkumu agentury STEM č. 2
7. Podklad pro polostandardizované interview verze 01
8. Podklad pro polostandardizované interview verze 02
9. Příloha Poučení o vykazání – Instituce pomáhající obětem domácího násilí
10. Interdisciplinární spolupráce

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBĚ

- 1) **Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o nás, použití zbraní
- 2) **Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) **Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo vyhružek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, vyhružek nebo úmyslů
- 4) **Ponižuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) **Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBECNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

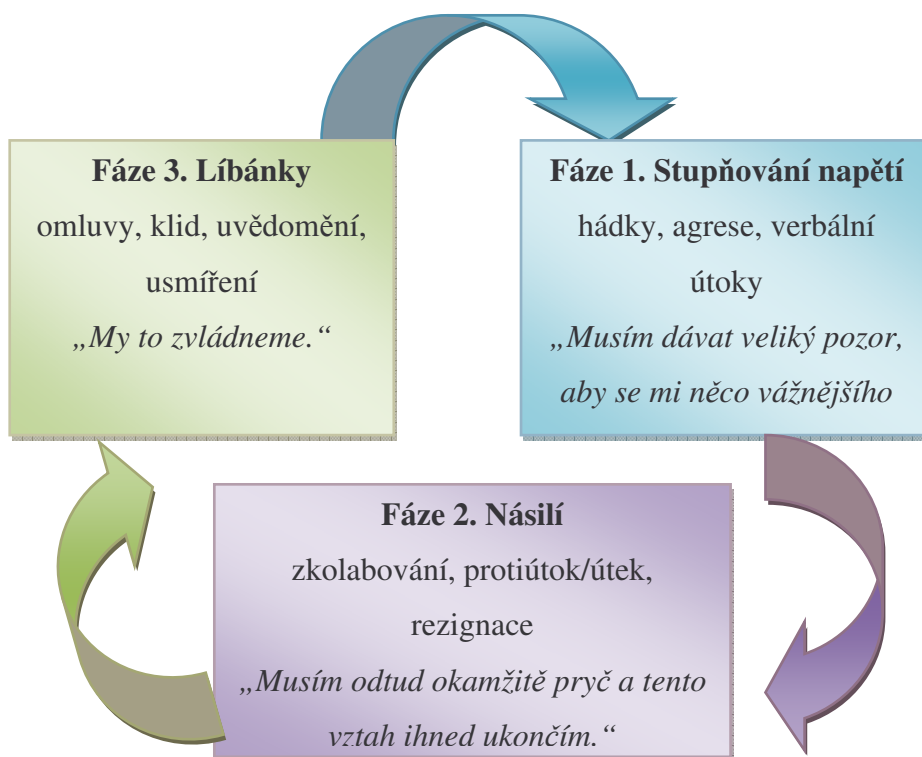
- 1) **Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) **Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) **Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) **Má násilná osoba problémy s toxikomaníí a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech
- 5) **Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) **Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) **Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranné chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) **Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je vysoké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nemá své práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) **Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností
- 5) **Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

Příloha č. 2 Cyklus domácího násilí

Příloha č. 3 Záznamový arch předávání informací

5.6.7. Záznamový arch

HRÁZ
proti domácímu násilí

DOKUMENTACE PŘÍPADU DN / INTERVENČNÍ CENTRUM

Spisová značka IC: _____

Název IC a adresa IC <i>Ize nahradit otiskem razítka</i>																					
Pracovník IC (jméno, příjmení)																					
Případ předán PČR: (e-málem, faxem, poštou, osobně jinak / jak)	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;"></td> <td style="width: 30%; text-align: center;">Datum</td> <td style="width: 30%; text-align: center;">Hodina předání</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">Způsob předání</td> </tr> <tr> <td>Došlo k vykázání NO</td> <td>ano ☐ ne ☐</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Došlo k zákazu vstupu NO</td> <td>ano ☐ ne ☐</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>i. Jedná se o první vykázání</td> <td>ano ☐ ne ☐</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>ii. V případě opakovaného vykázání se jedná o vykázání</td> <td>druhé ☐ třetí ☐ čtvrté ☐</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		Datum	Hodina předání	Způsob předání	Došlo k vykázání NO	ano ☐ ne ☐			Došlo k zákazu vstupu NO	ano ☐ ne ☐			i. Jedná se o první vykázání	ano ☐ ne ☐			ii. V případě opakovaného vykázání se jedná o vykázání	druhé ☐ třetí ☐ čtvrté ☐		
	Datum	Hodina předání	Způsob předání																		
Došlo k vykázání NO	ano ☐ ne ☐																				
Došlo k zákazu vstupu NO	ano ☐ ne ☐																				
i. Jedná se o první vykázání	ano ☐ ne ☐																				
ii. V případě opakovaného vykázání se jedná o vykázání	druhé ☐ třetí ☐ čtvrté ☐																				
Došlo k jinému opatření? K jakému konkrétně?																					
Datum a čas vykázání	Datum _____ Čas _____																				
Lhůta 10denního vykázání vyprší	Datum _____ Čas: 24 hodin																				
Lhůta 48 hodin od doručení pro kontakt IC s ohroženou osobou vyprší	Datum _____ Čas _____																				
První kontakt IC s ohroženou osobou se uskutečnil	Datum _____ Čas _____																				
Opakované kontakty	Telefonicky ☐ Dopisem ☐																				
Kontakt ukončen dne	Jinak, konkrétně jak: ano ☐ ne ☐																				

Ohrožená osoba byla před vyplněním tohoto formuláře poučena o tom, že údaje poskytnuty pouze oprávněným osobám a organizacím ve smyslu § 11 a § 21 z osobních údajů. Poskytnutí údajů je dobrovolné a osoba ohrožená má právo přerušit poskytování údajů. Rovněž souhlasí s nakládáním a zpracováním osobních údajů na pracovišti IC.

Ohrožená osoba po poučení tento souhlas udělila: ano ne

Podpis ohrožené osoby: _____ Datum: _____

Podpis pracovníka IC: _____ Datum: _____

HRÁZ
proti domácímu násilí

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

I. Osoba ohrožená

Jméno a příjmení	
Datum narození	
Adresa trvalého bydliště (podle evid. obyv.)	
Adresa, kde dochází k ohrožení osoby (je-li totožná s trvalým bydlištěm, nevyplňujte)	
Adresa pro doručování (je-li totožná s trvalým bydlištěm, nevyplňujte)	
Telefon včetně mobilu	
Zaměstnání včetně MD, ID, nezaměstnaná atd.	
Aktuální bytová situace	
Aktuální finanční situace	
Aktuální sociální situace	
Zranění v důsledku DN	ano ☐ ne ☐
Lékařské ošetření	ano ☐ ne ☐
Lékařské dokumentace byla pořízena	ano ☐ ne ☐

II. Vztah mezi osobou ohroženou a osobou násilnou

Manželé	ano ☐ ne ☐
V pořadí manželství ohrožené osoby	1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ a více
Druh/družka	ano ☐ ne ☐
Partneři	ano ☐ ne ☐
Rozvedení manželé	ano ☐ ne ☐
Osoby odpovědné za výchovu dítěte/dítě	ano ☐ ne ☐
Sourozenci	ano ☐ ne ☐
Potomci/senioři	ano ☐ ne ☐
Jiný / jaký	
Žijí spolu ve společné domácnosti	ano ☐ ne ☐
Jak dlouho trvá DN (přibližně)	

III. Nezetilé děti

Přítomnost dětí	ano ☐	ne ☐
Jméno a příjmení/datum narození		
I. K DN docházelo v jejích přítomnosti		
ano ☐	ne ☐	
II. Byly přítomny zákroky policie		
ano ☐	ne ☐	

IV. Osoba násilná

Jméno a příjmení	
Datum narození	
Adresa trvalého bydliště (podle evid. obyv.)	
Adresa pro doručování	
Telefon	

V. Další zúčastněné osoby

(oznamovatel, svědek, osoba poskytující podporu osobě ohrožené)

Kdo dal podnět k vykázání, kdo zavolał policii (či iniciativou byla přivolána pomoc)?

- ohrožená osoba ano ne
- Jiná osoba, uveďte konkrétně jaká

Jméno příjmení	
Datum narození	
Adresa	
Telefon	

(oznamovatel, svědek, osoba poskytující podporu os

Jméno příjmení	
Datum narození	
Adresa	
Telefon	

VI. Stručný popis události podle sdělení osoby ohrožené (dalších zúčastněných osob) – lze pokračovat na samostatném listu

- a. Reakce OO na vykázání
- Souhlasí ano ne
- b. Reakce NO na vykázání
- Souhlasí ano ne
  - Kladla odpor, reagovala agresivně ano ne

VII. Informace k poskytnuté službě IC

Krizové lížko	ano ☐	ne ☐
Právní poradenství	ano ☐	ne ☐
Psychologická pomoc	ano ☐	ne ☐
Sociální poradenství	ano ☐	ne ☐
Jiný druh služby, konkrétně jaký		

Doporučena nebo zprostředkována jiná služba

Azylové usytování	
Peněžní pomoc	
Advokátní služba	
Specializované poradenství, konkrétně jaké	
Terapie	
Manželská poradna	
Jiná služba, konkrétně jaká	

Datum vyplnění formuláře:

Podpis pracovníka

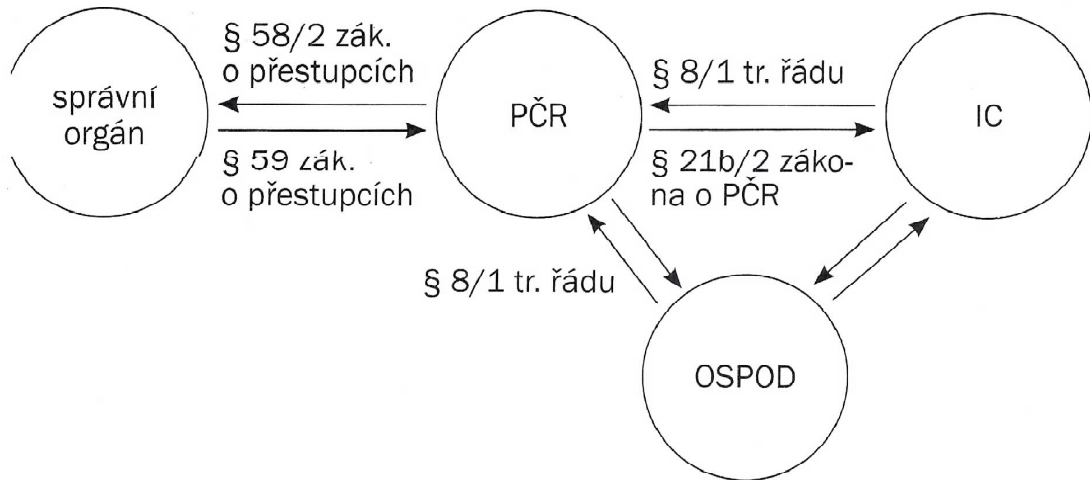

Materiál zpracoval Bílý kruh bezpečí o.s. v rámci projektu Hráz financovaného z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu

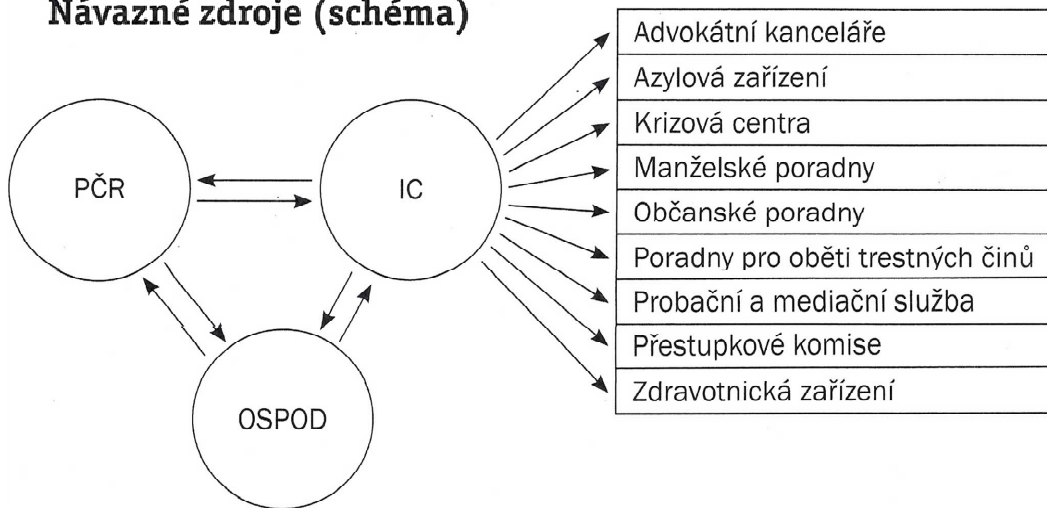
ÚDAJE O PŘEDEŠLÝCH OPATŘENÍCH JINÝCH INSTITUCÍ PO CELOU DOBU TRVÁNÍ DN

Policie České republiky	
DN řešeno a) domluvou a evidencí	ano ☐ ne ☐
b) předáním k projednání přestupku	ano ☐ ne ☐
c) vykázáním násilné osoby	ano ☐ ne ☐
d) v trestním řízení	ano ☐ ne ☐
Předchozí záznamy (spis.zn.):	
Obecní a městská policie	
DN řešeno a) domluvou	ano ☐ ne ☐
b) předáním k projednání přestupku	ano ☐ ne ☐
Předchozí záznamy (spis.zn.):	
Přestupkové komise	
DN řešeno a) domluvou	ano ☐ ne ☐
b) v přestupkovém řízení	ano ☐ ne ☐
Předchozí záznamy (spis.zn.):	
Orgán sociálně-právní ochrany dětí	
Je rodina v evidenci OSPOD	ano ☐ ne ☐
Právní důvod evidence	
Postup dle zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí	ano ☐ ne ☐
Přijaty druh opatření?	
Lékaři primární péče	
Aktuální zranění bylo způsobeno v důsledku DN?	ano ☐ ne ☐
Délka léčby aktuálního zranění (i odhadovaná)	
Předchozí vyšetření s podezřením na DN	ano ☐ ne ☐
Informovaný souhlas pacienta s vydáním lékařské zprávy	ano ☐ ne ☐
Občanská sdružení a jiné NGO	
Název organizace	
Počet kontaktů s ohroženou osobou	
Informovaný souhlas klienta s poskytnutím zprávy o DN	ano ☐ ne ☐
Intervenční centrum	
Dříve v evidenci intervenčního centra	ano ☐ ne ☐
Aktuálně v evidenci intervenčního centra	ano ☐ ne ☐

Schéma předávání informací:

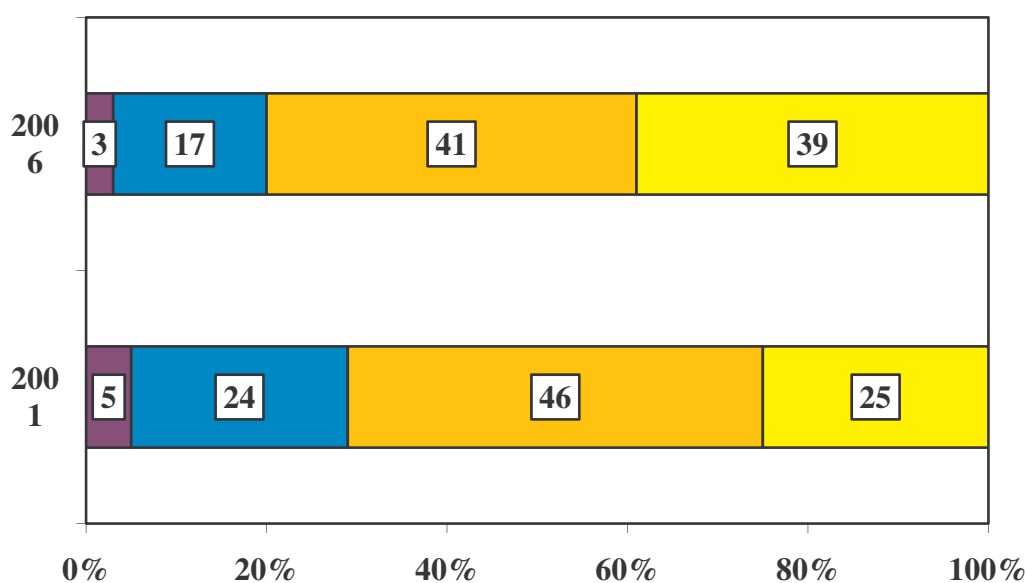

Návazné zdroje (schéma)

Příloha č. 5 Graf ze Shrnutí základních výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s. (provedla agentura STEM)

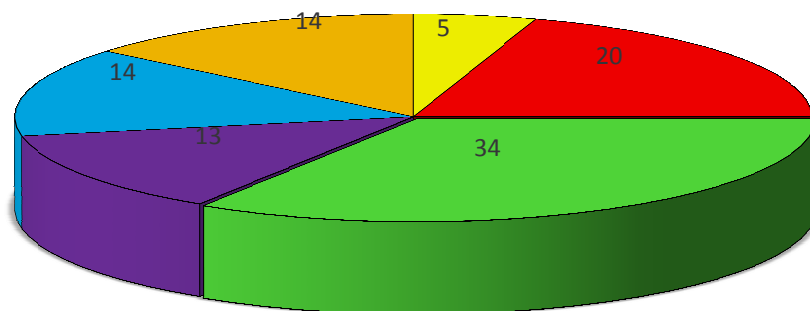
Souhlas s názorem „domácí násilí má společnost spíše tolerovat, protože to stejně vyřeší rodina sama“

■ Určitě souhlasí ■ Spíše souhlasí ■ Spíše nesouhlasí ■ Určitě nesouhlasí

Příloha č. 6 Graf ze Shrnutí základních výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s. (provedla agentura STEM)

„Jak by se podle Vás měla zachovat oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany partnera/partnerky?“

■ Přejít to a nijak to dále neřešit	■ Svěřit se důvěryhodnému člověku
■ Vyhledat pomoc/radu odborníků	■ Obrátit se na policii
■ Odejít od násilníka na nějakou dobu	■ Odejít od násilníka natrvalo

Pro identifikaci:

kód: .....

datum: .....

čas: .....

PODKLAD PRO POLOSTANDARDIZOVANÉ ROZHOVORY – VERZE O1*

1. Myslíte si, že zákon č. 135/2006 Sb., který mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, je potřebný? (zákon o Policii ČR – vykazání, občanský soudní řád – předběžné opatření-dočasné opuštění domu, prodloužení vykazání, zákon o soc. zabezpečení – zřízení intervenčních center)
2. Věděl/a jste o možnostech vykazání, které má Policie ČR? Co si myslíte o možnostech vykazání/zákazu vstupu, které má nyní Policie ČR?
3. Přináší obětem domácího násilí možnosti vykazání, dle Vašeho názoru, lepší možnost obrany před agresorem?
4. Věděl/a jste o možnosti prodloužení vykazání až na 1 rok?
5. Věděl/a jste, kde hledat pomoc při ochraně před domácím násilím, když jste ji potřeboval/a?
6. Věděl/a jste o existenci intervenčních center v době, kdy jste začal/a řešit situaci domácího násilí? Myslíte si, že jsou intervenční centra potřebná?
7. Je podle Vás dostatečná současná legislativní úprava ochrany oběti před domácím násilím? Jaké další možnosti ochrany před domácím násilím byste uvítal/a?

* O1 → pro osoby ohrožené domácím násilím

PODKLAD PRO POLOSTANDARDIZOVANÉ ROZHOVORY – VERZE O2*

Pro identifikaci:

kód: .....

pracovní pozice: .....

1. Myslíte si, že se situace po přijetí zákona č. 135/2006 Sb. zlepšila?
2. Považujete současnou legislativní úpravu ochrany před domácím násilím za dostatečnou?
3. Myslíte si, že Policie ČR využívá v praxi dostatečně možnosti vykázání/zákazu vstupu?
4. Ví ohrožená osoba o možnosti prodloužení vykázání/zákazu vstupu až na 1 rok? Využívá ohrožená osoba o možnosti prodloužení vykázání/zákazu vstupu?
5. Myslíte si, že jsou ohrožené osoby dostatečně informovány o současných možnostech ochrany před domácím násilím?
6. Využívají podle Vás ohrožené osoby plně možností ochrany před domácím násilím?

* O2 → pro odborníky zabývající se či setkávající se s domácím násilím

INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

DONA linka, pomoc obětem domácího násilí, informace	nonstop tel. 251 511 313
Bílý kruh bezpečí, pomoc obětem trestných činů	nonstop tel. 257 317 110
Linka důvěry RIAPS	nonstop tel. 222 580 697
Centrum krizové intervence	nonstop tel. 284 016 666
ROSA, centrum pro týrané a osamělé ženy	tel. 241 432 466
	602 246 102
Pro Fem o.p.s., telefonická právní poradna a právní zastupování	tel. 224 910 744
pro osoby ohrožené domácím násilím	jen úterý 9.00 – 11.00 hod.
	středa 18.30 – 20.30
ACORUS	nonstop tel. 283 892 772
SPONDEA Brno	nonstop tel. 541 235 511
	739 078 078
Linky důvěry v místě	
Krizová centra v místě	
Intervenční centrum v místě	
Azylové domy	kontakt poskytnete
	příslušný sociální odbor
	dle místa bydliště a
	DONA linka
Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy v místě	
Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) v místě	
Policie ČR	nonstop tel. 158
Městská/obecní policie, oddělení přestupků městského/obecního	
úřadu apod.	
Zdravotnická záchranná služba	nonstop tel. 155
Tísňové volání	nonstop tel. 112
Zdravotnická zařízení	

Příloha č. 10 Interdisciplinární spolupráce

„Rozvoj interdisciplinární spolupráce (dále jen IDS) při řešení případů domácího násilí je klíčovou záležitostí, což vyplývá i ze zákona na ochranu před domácím násilím. Tento zákon vytváří právní rámec pro spolupráci u případů vykázaní násilné osoby z obydlí obývaného společně s ohroženou osobu, která je základním stavebním kamenem IDS. Je zřejmé, že vykázaní z hlediska účinné pomoci ohrožené osobě nepostačuje a je nutné na něj navázat dalšími kroky, které mají svůj základ v provázaném systému spolupráce mezi pomáhajícími institucemi.“ (BKB)

„Spolupráce v souvislosti s vykázaním“

„Vykázaní představuje intervenci ze strany státu jako reakci na aktuálně páchané násilí a budoucí hrozící nebezpečí vyplývající pro ohroženou osobu ze soužití s osobou násilnou. Tento úkol byl svěřen Policii ČR jako instituci, která má nejlepší předpoklady pro vstup do násilného vztahu a iniciaci dalších navazujících opatření.“ (BKB) Oprávnění vykázat násilnou osobu je upraveno v § 44-47 zákona č. 273/2008 Sb. O Policii České Republiky. Na impuls od Policie. „Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zašle policisty kopii úředního záznamu o vykázaní příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu. Pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle kopii úředního záznamu o vykázaní v této lhůtě i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.“ (Zákon o PČR) „Na impuls od Policie ČR navazuje aktivita intervenčního centra.“ (BKB) V souladu s §60a odst. 1 zákona o sociálních službách, dle kterého na základě kopie úředního rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí, vydaného podle zvláštního právního předpisu, je osobně ohrožené násilným chováním vykázané osoby nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie tohoto úředního rozhodnutí o vykázaní intervenčnímu centru. (Zákon) „Spolupráce však nemusí být navázána pouze na zákonné povinnosti, nýbrž může vycházet také z vůle a ochoty zainteresovaných subjektů. Příkladem může být např. možnost intervenčního centra v případě souhlasu ohrožené osoby upozornit Policii ČR na nedodržení vykázaní ze strany násilné osoby.“ (BKB)

„Spolupráce v souvislosti s řešením případů domácího násilí obecně“

Je zapotřebí zabývat se také obecně rámcem pro nastavení systému spolupráce u případů domácího násilí. (BKB) IDS je obecně upravena v §60a odst. 1 z. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kdy „součástí služeb intervenčního centra i koordinace pomoci poskytované orgány veřejné správy a dalšími právníckými a fyzickými osobami osobě ohrožené útokem.“ Dále dle §60a odst. 2. téhož zákona zajišťují intervenční centra „spolupráci a vzájemnou informovanost mezi intervenčními centra, orgány sociálně právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České Republiky a obecní policie, nestátními a charitativními organizacemi, jakož i ostatními orgány veřejné správy.“ (zákon)

„Rozsah, obsah a forma spolupráce mohou sahát od občasné výměny zkušeností přes realizaci společných projektů až po úzkou součinnost při řešení konkrétních případů a poskytování pomoc ohroženým osobám. V nejširším slova smyslu mohou na komunitní úrovni spolupracovat prakticky všechny organizace, které pracují s lidmi a kde fenomén domácího násilí může ovlivňovat proces komunikace a interakce pracovníka organizace s osobou – občanem, klientem, pacientem, žákem a jeho rodiči atd.; v tomto smyslu nelze ze spolupráce vyloučit například personalisty firem a podobné profese. Takto pojatá spolupráce může zahrnovat nejrůznější aktivity, např. vzájemnou výměnu informací, účast na školení, poskytování materiální podpory, organizování společných PR akcí apod.“ (BKB)

Účastnické organizace můžeme rozdělit na: organizace pro zapojení do interdisciplinárního týmu (dále pouze IDT) nezbytné, organizace pro zapojení do IDT vhodné, organizace volně spolupracující. „Iniciátorem a realizátorem IDS při řešení případů domácího násilí na místní úrovni bude zejména intervenční centrum. Prvním pracovním úkolem IDT je zpracování vstupní situační zprávy. Vstupní situační zpráva má pro další práci jednotlivých organizací i celého týmu zásadní význam: bez důkladného a pravdivého vyhodnocení současného stavu nelze ani měnit a zkvalitňovat vlastní práci, ani efektivně spolupracovat s partnery. Situační zpráva je podkladem i pro další materiály, které tým vytvoří a s nimiž bude pracovat. K nim náleží zejména mapa služeb, tedy přehled činností a úkonů, které jsou organizace schopny ohroženým

osobám poskytnout. Obsah mapy se bude měnit v závislosti na rozvoji poskytovaných služeb v místě/regionu. Znalost mapy náleží k základní informační výbavě každého pracovníka.“ (BKB)